

INTERNATIONALE VAN OORLOGSTEGENSTANDERS (I.O.T.)

Vlaamse afdeling van de War Resisters' International

(Opnieuw) opgericht in 1965

*Bankref. IBAN
BE85.0001.0565.3006
van Jean Verstraeten*

2540 Hove (Belgium), anno 1994

Vredestraat 65

Tel. 00.32.(0)3.4557763

Email: verstraeten.jean@belgacom.net

Nota van augustus 2014

Het volgende verslag, oorspronkelijk op een mechanische machine uitgetikt, vermocht ik niet behoorlijk te scannen. Ik kwam er wel toe een aantal van de gebezigde briefhoofden te scannen -zij het dat ze misvormd uitvallen- maar het lukt me niet telkens onder één van deze mijn tekst te typen. Daarom vermeld ik ze op 't eind van dit verslag. Dit mag een verwarde indruk maken, het geeft toch weer in 't kader van welke verenigingen wij werkten. (Het eigenlijke verslag werd in 't Nederlands geschreven, de inleiding, die hier volgt, is in 't Frans.) Wat ik meld, ziet zich onderbouwd door archieven die tienduizenden bladzijden tellen, meer bepaald door een dossier van ongeveer vijfduizend pagina's, hetwelk ik in 1995 aanlegde toen Biesemans, Rutgeers en Lasure mij -tevens in naam van de vzw Forum en de vzw BDJ!- bedreigden met herhaalde opsluiting in de gevangenis en met beroving van het financiële minimum. (Zie daaromtrent de brief van hun advocaat de dato 14 juli 1995.)

Conc. : Internationale van Oorlogstegenstanders : brève historique et conclusion

Dans la rapport ci-joint, que j'ai préféré rédiger dans notre langue, en néerlandais donc, je me suis vu obligé de tirer les mêmes conclusions qu'en 1978 :

- 1) Il faut taxer de démuni de tout droit et de... crapuleux les limogeages de fin 1977 ou de début 1978 au niveau du Burgerdienst voor de de Jeugd (BDJ = Service Civil pour la Jeunesse).
- 2) On doit considérer comme étant le résultat de manipulations parfaitement inacceptables et illégitimes la soi-disant création, à la même époque, de l'asbl Internationale van Oorlogstegenstanders (IOT).

Jean Van Lierde me dit : « Mais... il ya belle lurette que tu n'es plus dans le coup de l'action pacifiste ! »

A cela, il faut répondre que début 1978 j'avais sans-doute, exception faite peut-être pour Léa Provo, plus d'heures de service à mon actif depuis 1962 que n'importe quel autre bénévole dans notre région. Il y a lieu, en effet, de prendre en considération toute l'époque qui va de janvier 1962 à janvier 1978. En plus, il faut compter également mon travail de fédéraliste mondial.

Le 18 janvier 1978, quand je fus présent pour la dernière fois à une réunion d'un de nos groupes (le BDJ) je restais d'ailleurs de loin le seul à avoir assisté à toutes les réunions ou presque depuis janvier 1962.

« Et Patrick Lasure ? Et Albert Eyckerman ? » me dit Jean Van Lierde. Or, Albert Eyckerman s'est retiré pendant quelques années après la « césure » des années 1968/1970. Quant à Lasure, il n' a jamais assisté aux réunions des membres effectifs de nos groupes avant la fin de 1976. A cette époque, il a fait son apparition -de manière irrégulière- au sein du BDJ comme étant notre soi-disant vice-président.

J'espère que la vérité et la justice finiront par avoir le dernier mot dans cette question.

Jean Verstraeten

Zie volgende pagina.
Voir page suivante.

INTERNATIONALE VAN OORLOGSTEGENSTANDERS : KORTE HISTORIEK EN CONCLUSIE

De “vredesgroepjes”, die sinds eind 1969 het gezamenlijke blad Protest hadden uitgegeven, beslisten eind januari 1971, op een vergadering hier in Hove, om samen te smelten in de Internationale van Oorlogstegenstanders. Het ging om :

- 1) Het Comité voor Geweldloze Vredesactie, dat begin 1961, in nauwe samenwerking met de werldfederalistische Federale Unie, op voorstel van Lea Provo van start ging als het onthaalcomité van de Vredesmars San-Francisco/Moskou.
- 2) Het Comité van Vlaamse Gewetensbezwaarden, drie medestanders die in de zomer van 1969 besloten het blad Protest in 't leven te roepen maar die nadien niet meer als zelfstandige groep optraden.
- 3) Het Comité van Werldfederalisten, een viertal leden van de ex-redactie van Regenboog, het tijdschrift van de Federale Unie in ontbinding, dat eind 1968 de geest had moeten geven.
- 4) De IOT zelf, die sinds eind 1965 opnieuw, in bescheiden mate, in ons gewest werd ingevoerd en mee het gezamenlijke berichtenblad Geweldloze Weerbaarheid uitgaf. Dit laatste vormde een voorloper van Protest als gezamenlijk tijdschrift, wat ook Regenboog deed.

Bijna ging ook de Burgerdienst voor de Jeugd (BDJ) in de Internationale van Oorlogstegenstanders (IOT) op. Dit comité werd op 11 mei 1964 opgericht, toen men mocht verwachten dat het parlement binnen afzienbare tijd het wetsontwerp betreffende het statuut van de gewetensbezwaarden met grote meerderheid zou goedkeuren. Het lag in de bedoeling dat het zou bestaan uit vertegenwoordigers van verschillende verenigingen. Die hoefden zich niet als voorstanders van principiële diensweigering op te stellen. Het volstond dat ze zich bereid toonden inlichtingen te verschaffen over de nieuwe wet.

De aanzetten tot die formule kregen nochtans geen voortgang. Zo had de BDJ in 1971 vrijwel niets bijkomends aangebracht naast de bestaande vredesbewegingen. Voor een stuk had hij wel gezorgd voor dubbel werk en voor verwarring. Het zou dan ook, in zoverre, logisch geweest zijn hem aan de fusie te laten deelnemen. Alleen, Sam Biesemans verzette zich daartegen met hand en tand. Ook ging men ervan uit dat de BDJ in de loop van de jaren mogelijk gewetensbezwaarden in dienst en zelfs toelagen zou kunnen bekomen. Op die wijze zou hij

de IOT, waarvan hij eigenlijk alleen in naam verschildte, met mankracht kunnen steunen. (Dat ook de IOT te eniger tijd civilisten en subsidies zou kunnen krijgen, daarvan droomde in 1971 nog niemand.)

Na discussie, besliste men dan ook de BDJ zelfstandig te laten bestaan en niet te vermelden als uitgever van het blad. Dat was wél enkele keren gebeurd in 1970, nadien niet meer, om zijn meer neutrale opstelling in acht te nemen.

Vanzelfsprekend bleef ook een ad hoc comité als het Berten Fermont Herdenkingscomité verder zijn eigen leven te leiden. Het behoorde dan niet meer tot de uitgevers van Protest (dat alleen als blad van de IOT voortging) maar het kon, precies zoals voorheen, alle activiteiten aankondigen, die het wilde.

Ook het Belgisch Centrum voor Registratie van Wereldburgers, een afdeling van het International Registry of World Citizens, nam uiteraard niet deel aan de fusie. Het werd gesteund door de Federale Unie, later door het Comité van Wereldfederalisten, dan door de *mondialistische* strekking in de geünificeerde IOT. Maar krachtens de opvatting van het Internationaal Register kon het niet, zoals een actiegroep, opgaan in welke vereniging dan ook.

De Internationale Verzoeningsbond (IFOR : International Fellowship of Reconciliation) kwam op de stichtingsvergadering van de "ééngemaakte IOT" niet eens ter sprake. Deze beweging had, vanaf 1965, op papier deelgenomen aan Geweldloze Weerbaarheid. Een afdeling in Franstalig België, die vooral uit protestanten bestond, verzette goed werk maar iets dergelijks geschiedde in ons gewest in 't geheel niet (behalve eventjes in de zomer van 1965). Daarom gebood de redelijkheid geen IV-IOT te verlangen als tegenhanger van de MIR-IRG (= Mouvement International de la Réconciliation - Internationale des Résistants à la Guerre).

Een en ander, op de genoemde vergadering, verliep overigens niet makkelijk. Tot op het laatste ogenblik bleef onbeslist of de samensmeltende groepjes zich IOT zouden gaan noemen. Nog op het nippertje stelde Staf Schmidt voor om als Comité voor Geweldloze Vredesactie verder te gaan.

Daarover ontstond heel wat geredetwist : onverwacht, want Staf had vooraf daaromtrent niets laten weten. Het punt stond niet op de dagorde en kwam plotseling uit de lucht vallen. Zelf verdedigde ik het standpunt dat het blijk zou geven van goedbedoelde maar onverantwoorde

zelfoverschatting zich zo expliciet als geweldloze actiegroep op te voeren. Bovendien liet de benaming CGVA minder ruimte open voor de wereldfederalistische tendens.

Toch gingen de meningen, op zeker ogenblik tijdens de discussie, eerder naar CGVA dan naar IOT. Ik meldde toen, dat als men opteerde voor CGVA, ik als kernlid mijn ontslag zou nemen en alleen sympathisant zou blijven. Maar spijtig genoeg verlangde men toen niet dat ik dit deed, anders was mij de slopende nachtmerrie gespaard gebleven die de latere opstelling van Gilbert Hubert en de handelwijze van enkele andere “zeventigers” me zouden bezorgen. Maar daarmee loop ik vooruit op wat nog komen moet.

De jaren 1971/1976

In februari 1971 begon Gilbert Hubert zijn burgerdienst, in de Hoofdkerkstraat te Antwerpen, bij de Internationale Vrijwillige Hulpdienst. Met die laatste was in 1970 overeengekomen dat hij halftime in 't kader van de Werkgroep Protest, resp. van de IOT zou mogen werken.

Wie was Gilbert Hubert? Hij schreef vanaf december 1968 de Internationale van Oorlogstegenstanders te Hove aan (en kreeg waarschijnlijk antwoord op briefpapier van de BDJ). Hij deed dat eerst in zijn hoedanigheid van student in de criminele sociologie die eigenlijk liever polemologie had gevolgd indien daarvan een faculteit had bestaan. Hij nam zich voor een thesis over dienstweigering uit gewetensbezwaren te schrijven en vroeg om documentatie.

In september van 1969 kwam hij bovendien zelf naar Hove -met zijn fietsje- om voor zichzelf inlichtingen in te winnen over het statuut van de gewetensbezwaarden. Op ons voorstel trad hij toen ook toe tot de Werkgroep Protest, dat waren dus de mensen van de verenigde groepjes die het blad zouden gaan uitgeven.

Onder anderen aan hem legde de Werkgroep Protest, op mijn voorstel, de vraag voor of het hem aansprak zijn dienst te doen bij een bevriende vereniging die hem zou toelaten halftime als oorlogstegenstander te werken.

Zoals, Willy Bruijneel, en anders dan bijvoorbeeld Etienne Van den Brande (een van de initiatiefnemers van Protest) ging Gilbert daar op in. Alleen, het bleek dat de “bevriende verenigingen” in de regel niet zo daverend veel begrip toonden voor dat idee. Allen wilden ze profiteren van de vervangende burgerdienst waarom wij als illegale dienstweigeraars hadden

verzocht. Toen men hun echter vroeg om aan gewetensbezwaarden in dienst toe te laten zich voor de vredesbeweging in te zetten, zagen ze dat niet zo goed zitten... Alles moest overigens mondeling blijven, zowel tegenover de in de arm genomen verenigingen als tegenover gewetensbezwaarden, aangezien het Ministerie officieel van niets mocht weten. Zo kon een gegeven akkoord makkelijk weer in rook opgaan. Zo zei de Internationale Vrijwillige Hulpdienst eerst ja, nadien neen. We vroegen dan aan de Humanitaire Werkgroep X om zowel Willy als Gilbert in dienst te nemen en *halftijds* vrij te stellen. Het Ministerie vond evenwel dat één gewetensbezwaarde per instelling kon volstaan.

Ondertussen veranderde het neen van de Internationale Vrijwillige Hulpdienst nogmaals in ja. En zo kwam Gilbert vanaf februari 1971 bij die vereniging terecht, terwijl Willy bij de Humanitaire Werkgroep X begon. Toen volgde de ontgoocheling. De laatstgenoemde vereniging slikte ras haar belofte in en sprak onverholen over “onze full time man”. En Willy liet dat slapjes en lafhartig gebeuren.

De ontgoocheling die Gilbert Hubert teweegbracht, viel nog veel pijnlijker uit. Maar vooraleer daarop in te gaan, vermeld ik even dat de Werkgroep Protest, op mijn voorstel, aan Gilbert had gevraagd een postrekening op zijn naam te openen en die te gebruiken voor de IOT. (Dat ook een feitelijke vereniging een rekening op haar naam kon krijgen, daaraan dacht toen niemand.)

We stelden voor dat hij zowel het adres van de redactie als dat van de administratie bij zich zou nemen. Zo hoopten we hem in 't zadel te helpen. Maar toen hij eenmaal op zijn secretariaat zat, begon hij zich, in de loop van 1971/1972, te gedragen alsof we met hem niets hadden afgesproken.¹ We hadden anderhalf jaar gewerkt aan de voorbereiding van Gilberts dienst, nu leek het erop dat hij ons niet meer wilde kennen.

Zowat alle medestanders van vóór 1969 en zelfs van vóór 1971 bleven weg op de schaarse bijeenkomsten die Gilbert nog bijeenriep. Wie toch van vóór zijn tijd overbleef, bejegende hij als ondermensen die van geen tel waren. Of nog liet hij hun door allerlei wegpestende

¹ Enkele jaren later loochende hij het zelfs expliciet : “Ik ben niet akkoord dat het zo gegaan is”, liet hij horen. Hij bedoelde daarmee zowel zijn eigen rol als het verleden van de IOT. Over dat laatste schreef ik onlangs nog een verslag : “How It Came to Be” (zie op mijn webstek www.jeanverstraeten.be) waarin ik op grond van documenten uit 1963 tot 1971 een en ander aantoon. Want ja, wij hadden acht jaar specifiek gewerkt aan de IOT. Gilbert Hubert was de eerste die de ware toedracht verving door egotistische vage denkbeelden. Latere “zeventigers” zouden zelfs overal de flagrante leugen verkondigen dat de IOT niet bestond vóór 1971 en dat de BDJ pas eind 1969 werd opgericht. (2014)

houdingen voelen dat hij ze liever zag verdwijnen.

Ontwerp van folder de dato april 1971 over het statuut

Een en ander bleek voor 't eerst bij het opstellen van een ontwerp van folder over het statuut van de gewetensbezwaarden in de lente van 1971. Gilbert bleek, na anderhalf jaar tot de Werkgroep Protest te hebben behoord, niet in staat te vertoeven een leefbaar ontwerp te schrijven. Toen ik hem, ondanks uiterst moeilijke omstandigheden², te hulp trachtte te komen met een leefbaardere tekst, wees hij die onvoorwaardelijk af, vanuit een verraderlijke bevooroordeelende houding ad hominem. Nauwelijks enkele weken voordien had hij zich nog getoond als een goede, begripvolle medestander en een persoonlijke vriend. Thans onderging hij een gedaanteverwisseling, waarvan hij nooit meer echt terug zou komen.

In een verlag van september 1993 citeerde ik de beide ontwerpen. Dat doe ik ook hieronder nogmaals.

UITTREKSEL UIT MIJN GENOEMD VERSLAG

(...) nog een woordje over het begrip "sociale dienst". We hadden als illegale dienstweigeraars uit gewetensbezwaren, jarenlang om een BURGERDIENST gevraagd. Twee *alternatieve* Jezuïeten, die nooit iets gedaan hadden in 't kader van het statuut voor gewetensbezwaarden, stelden echter voor, op een vergadering in maart of april 1971, om dat woord te vervangen door SOCIALE DIENST. Ikzelf was op die vergadering niet aanwezig en kon me alleen neerleggen bij haar beslissing. Daarom nam ik het onzinnige fantasietje over, in het besef dat een en ander toch niet van principieel belang was.

ONTWERP VAN GILBERT HUBERT

De mogelijkheid bestaat om in de plaats van de legerdienst een dienst van sociaal nut te verrichten (zonder punt in de tekst van Gilbert)

MAAK WAT VAN JE LEGERDIENST

W E I G E R H E M

EN KIES EEN SOCIALE DIENST

² De gezondheid, ja -een ook toen reeds verschrikkelijk feit- maar eveneens een heel slopende baan. Op dat laatste reageerde de gemetamorfoseerde Gilbert, licentiaat in de sociale wetenschappen, met de opmerking : "Op de kantoren wordt immers niet gewerkt". *Toute l'assurance de la crasse ignorance* ging in de jaren zeventig bij sommigen de toon aangeven. Zie verder ook op mijn webstek www.jeanverstraeten.be mijn verslag dat als titel "Enkele data, ingekort" draagt. (2014)

De wet laat de keuze tussen :

- 12 jaar gewapende legerdienst (jawel : zo staat het er)
- 12 maanden niet-gewapende legerdienst
- 24 maanden sociale dienst in eigen land of in een ontwikkelingsland

Sedert 1964 heeft ieder dienstplichtige in België de keuze al dan niet legerdienst te vervullen. De wet van 3 juni regelt het statuut van de dienstweigeraar, die “om redenen van godsdienstige, filosofische of morele aard overtuigd is dat men de evenmens niet mag doden, zelfs niet ter verdediging van het land of van de gemeenschap.”

In de wet wordt met opzet de term “gewetensbezwaarde” gebruikt, omdat men er de voorkeur aan geeft dienstweigeraars in een apart hokje (1) onder te brengen. De “dienstweigeraar uit gewetensbezwaren” wordt dan beschouwd als een ietwat zonderling individu met een speciaal bezwaard geweten. Het is niet aan het leger dat wat mis is, maar aan de gewetensbezwaarde.

De werkelijkheid is anders. Men weigert naar het leger te gaan om velerlei redenen. De weigering kan hoofdzakelijk gebaseerd zijn op godsdienstige overwegingen, of op morele of politieke gronden berusten. Ook verstandelijke, emotionele en economische overwegingen kunnen een rol spelen. Meestal zullen verschillende van deze elementen aan de basis liggen van de beslissing niet naar het leger te gaan;

Zijn dat dan nog wel gewetensbezwaren? Natuurlijk, want het geweten is niet iets dat plots begint te knagen wanneer men zijn oproepingsbrief krijgt, maar juist een oordeel dat gegroeid is uit bedenkingen waarover men ernstig heeft nagedacht. Heel wat mensen denken dat hun oordeel niet belangrijk genoeg is om het een ‘gewetenskwestie’ te noemen; dat is een vergissing, want elk ernstig besluit is serieus genoeg om het een ‘gewetensoordeel’ te noemen.

(1) Men ziet dat deze passage stamt van iemand die niet op de hoogte is. Toch was Gilbert toen al anderhalf jaar lid van de werkgroep rond Protest. Zoals andere “zeventigers”, raakte hij pas gemotiveerd toen hij goed en wel als kleine potentiaat op een secretariaat geïnstalleerd zat. Zo moet ik dat wel zeggen, al had ik dan zelf voorgesteld dat hij tijdens zijn burgerdienst op het secretariaat van een vereniging voor de IOT zou werken.

Wat is dienstweigeren eigenlijk?

Dienstweigeren is : met daden je woorden van protest staven. Protestmarsen zijn goed, maar uiteindelijk zijn ze alleen zinvol als ze gedragen worden door de vastberaden wil om niets te doen dat de oorlog bevordert, voorbereid (= sic), uitlokt. Wat helpen protesten als er geen mensen zijn die er ernst mee maken en persoonlijk weigeren militaire dienst te aanvaarden, want in die dienst worden immers al die dingen uitgevoerd, waartegen men protesteert. Een protest zonder dienstweigeren verliest veel van zijn waarde.

Wat dan wel?

Wie weigert zijn legerdienst te doen, doet dat omdat hij weet dat het woord dienst eigenlijk betekent dat men de arme of verdrukte helpt, niet de rijke onderdrukker. Men weigert legerdienst die gericht is op de vernietiging, en kiest voor een positieve bijdrage aan de opbouw en vernieuwing van de wereld.

Wat moet je praktisch doen?

Om een sociale dienst te vervullen i.p.v. legerdienst moet men een aangetekende brief sturen naar de Minister van Binnenlandse Zaken, Wetstraat 6, Brussel. In deze brief kan men zijn bezwaren tegen het vervullen van de legerdienst uiteenzetten. Hieronder volgt een voorbeeld van wat er zeker moet instaan / (= sic)
(Niet ingevuld.)

Het is ook mogelijk een ongewapende dienst te kiezen, Dan wordt men gewoon ingelijfd bij het leger, maar krijgt men nooit de opdracht een wapen te dragen. De laatste alinea van de brief aan de minister luidt dan als volgt : (niet ingevuld)

Eens je bij het leger bent is het niet meer mogelijk dienst te weigeren. Daarom is het noodzakelijk de brief te schrijven vóór men naar het Klein Kasteeltje gaat, en er in geen geval naartoe te gaan.

Waar kan men zijn burgerdienst doen?

Tijdens de dienst kan je werken voor organisaties van sociaal, opvoedkundig of cultureel nut, zoals voor verlaten of gehandicapte kinderen, homes voor ouderlingen (sic), jeugdehuizen, verenigingen voor ontwikkelingshulp enz. Bij wijze van voorbeeld volgen hier enkele organisaties die diensweigeraars tewerkstellen : Oxfam, I.V.H, Ad Lucem, St.-Amadeus ziekenhuis (sic), Kultuurraad voor Vlaanderen, Vormingshof Puttenhof, K.A.J., Rudolf

Steinerschool, Jongenstehuis Pieter Simenon, Zonnehoeve voor gehandicapten, Werkplaats aangepaste arbeid enz.

De dienstweigeraar kan zelf een organisatie voorstellen waar hij het liefst zou werken; meestal wordt deze voorkeur ingewilligd.

Kies bewust

De wet geeft aan al wie ernstige bezwaren heeft tegen het vervullen van legerdienst de kans om een dienst van sociaal nut te doen. Doe beroep op één van de mogelijkheden die de wet u (sic : elders : je-jou) biedt; kies zelf die dienst die het nuttigst is -- laat de minister niet voor u kiezen.

ONTWERP VAN MEZELF (Vluchtig geschreven, wilde het voor alle verbeteringen vatbaar blijven. Ook anno 2014 zou ik de stijl hier en daar aanpassen, maar het staat me uiteraard niet vrij dat hier te doen.)

_____ = kursief

----- = vet

WAT KIES JE? LEGERDIENST OF EEN SOCIALE DIENST?

Heeft het in dit tijdperk nog zin legerdienst te doen? Is het nuttig de militaire macht te versterken wanneer er al een vernietigingspotentieel klaarligt voldoende om elk menselijk wezen tachtigmaal te doden? Heeft het ooit zin gehad deel te nemen aan de slachtpartijen tussen de staten? Kunnen internationale conflicten werkelijk door massale doodslag opgelost raken? Is de militair iets anders dan een willoos instrument in handen van willekeurige machthebbers? Wordt hij niet als een halsmisdadiger beschouwd indien hij weigert gevolg te geven aan het bevel evenmensen te doden?

Waarom geen sociaal nuttig werk i.p.v. legerdienst doen?

HET STATUUT VAN GEWETENSBEZWAARDEN (DIENSTWEIGERAARS)

In de meeste landen waar een zeker democratisch klimaat heerst is het mogelijk legerdienst te weigeren. Ook in België kan dat. De wet van 3 juni 1964 gaf aan de zgn. gewetensbezwaarden

(legerdienstweigeraars) een statuut. Als gewetensbezwaarde kan elke dienstplichtige erkend worden die -zo luidt het in de wet- “er om redenen van godsdienstige, filozofische of morele aard van overtuigd is dat men de evenmens niet mag doden, zelfs niet ter verdediging van het land of van de gemeenschap.”

De erkende gewetensbezwaarden moeten dan geen militaire dienst verrichten (noch in vreedstijd noch in oorlogstijd maar wel een civiele dienst (x). Hun dienstdtijd duurt op het ogenblik twaalf maand langer dan die van de militairen. Hopelijk zal in een nabije toekomst deze diskriminatie ongedaan worden gemaakt.

Hoe kan men het statuut van gewetensbezwaarde bekomen?

Vanaf 1 januari van het jaar waarin je achttien wordt, mag je naar de minister van binnenlandse zaken (Wetstraat 6, Brussel) een aangetekende brief sturen waarin je je bezwaren tegen de legerdienst kenbaar maakt. Dit mag niet meer vanaf het moment waarop je in het Klein Kasteeltje de militaire wetten hebt horen voorlezen. Het mag wel nog 1) na je legerdienst en voor je eerste wederoproeping, 2) als je tot de werfreserve behoort.

Hoe de aangetekende brief opstellen?

Je mag je bezwaren tegen legerdienst verwoorden zoals je wil. Als je nochtans niet goed weet wat precies te schrijven, dan kan je je brief als volgt opstellen (1) :

Datum

Mijnheer de Minister,

Hiermede deel ik U mede dat ik, op grond van mijn filozofische en/of morele en/of religieuze overtuiging, (alleen vermelden wat past) van oordeel ben dat men de evenmens niet mag doden, zelfs niet ter verdediging van het land of de gemeenschap.

Om die reden wens ik geen militaire dienst te doen en in de plaats daarvan een taak van openbaar nut te vervullen.(xx)

Handtekening

(x) Het is ook mogelijk ongewapende legerdienst te vervullen. In dat geval is de dienstdtijd niet langer dan die van de militairen.

(xx) Wie alleen tegen gewapende legerdienst bezwaren geeft, formuleert dit natuurlijk anders, bv. : “Om die reden wens ik ingelijfd te worden bij een niet-gewapende eenheid.”

(1) Hier vergis ik me : de Raad voor Gewetensbezwaren, zoals later bleek, beschouwde zulke brieven als onvolledig en vroeg om meer uitleg. (2014)

Raad voor Gewetensbezwaren

Een tiental dagen na het verzenden van je brief ontvang je van het ministerie van binnenlandse zaken het bericht dat je voorlopig als gewetensbezwaarde werd ingeschreven. Enkele weken of maanden later word je opgeroepen door de Raad voor Gewetensbezwaren, die bij wet opgericht werd om de oprechtheid van de dienstweigeraars te onderzoeken. Deze raad toonde zich tot dusver altijd redelijk en erkende alle dienstweigeraars die het statuut aanvaardden zoals dat werd vastgelegd in de wet van 3 juni 1964.

De voorzitter van de Raad voor Gewetensbezwaren heeft het recht bij de politie van je gemeente inlichtingen over jou in te winnen. Het kan dus gebeuren dat de politie je eens zal ondervragen. Je mag je daardoor niet laten intimideren. De wet zegt dat enkel de Raad voor Gewetensbezwaren bevoegd is om over je oprechtheid te oordelen. De politie is dat niet.

Sociale Dienst

Oorspronkelijk werden alle dienstweigeraars ingelijfd bij de Civiele Bescherming. Aangezien deze instelling nochtans in menig opzicht als paramilitair kan beschouwd worden, vroegen bijna alle dienstweigeraars om ervan losgemaakt te worden. Dit werd hun toegestaan in januari 1969 (de wet van 3.6.64 werd toen geamendeerd). Sindsdien kan de gewetensbezwaarde, vanaf het moment waarop hij door de Raad erkend is, bij het ministerie van binnenlandse zaken een aanvraag indienen om bij een instelling van sociale, opvoedkundige of kulturele aard te werken. Hij mag zich ook zelf in verbinding stellen met een organisatie waarvoor hij graag werkzaam zou zijn. Die organisatie moet dan aan het ministerie van binnenlandse zaken vragen hem bij haar in dienst te stellen. Meestal wordt dat toegestaan.

Bij welke organisatie kan je werken?

De wet zegt dat dit kan voor organisaties die zich bezighouden met “taken van openbaar nut”. Hun activiteiten kunnen dus op zeer diverse terreinen liggen, zoals jeugdwerk, gehandicapten en bejaardenzorg, vormingswerk... Onder andere de volgende organisaties kregen van het ministerie de toestemming gewetensbezwaarden in dienst te nemen : Oxfam, Centrum voor andrologisch Onderzoek, Leger des Heils, Ad Lucem, Info-Jeugd, Humanitaire Werk-

groep X, Jongenstehuis P. Simenon, Kultuurraad voor Vlaanderen, Don Bosco, Inter- nationale vrijwillige Hulpdienst, Sint-Amadeus Ziekenhuis, Zonnehoeve voor Gehandikapten, Vrij en Vrolijk, Vormingscentrum Puttenhof, Rudolf Steinerschool, Nationale Diskoteek enz.

Vrijstelling wegens ontwikkelingssamenwerking

De wet van 21 juni 1961 bepaalt dat een aantal afgestudeerden die twee jaar in een ontwikkelingsland gaan werken, vrijgesteld worden van legerdienst in vredestijd. Sinds de wet van 3 juni 1964 (betreffende het statuut van de gewetensbezwaarden) in januari 1969 werd geamendeerd, kunnen ook gewetensbezwaarden naar een ontwikkelingsland vertrekken. Zij zijn dan vrijgesteld van civiele dienst in België (in vredestijd).

Algemene bemerkingen

- Zoals elk staatsburger, wordt aan de erkende dienstweigeraar een “militiecertificaat” uitgereikt.
- Tot de leeftijd van 45 jaar mag hij 1) geen beroep uitoefenen dat hem verplicht een wapen in zijn bezit te hebben, 2) niet deelnemen aan de vervaardiging van of de handel in munitie. Van geen enkel ander beroep kan hij op grond van zijn dienstweigering worden uitgesloten.
- Zoals de militairen, worden de gewetensbezwaarden voor de aanvang van hun dienst medisch onderzocht. Dit geschiedt uiteraard niet op het Klein Kasteeltje, maar op een plaats die door het ministerie van binnenlandse zaken aangeduid wordt.

VRAAG NADERE INLICHTINGEN

Nadere inlichtingen kan je vinden in de brochure van Jean Van Lierde “Legerdienst of Burgerdienst” (80 bladzijden). Zij kan worden bekomen door storting van 50 frank op postrek. 1694.13 van Gilbert Hubert, Meereigen 64, 3060 Merksem of door toezending onder envelop van een zelfde bedrag.

Nadere inlichtingen, ook schriftelijk, kan je krijgen op een van de volgende adressen :

- Willy Bruyneel, Memlingstraat 13, 2000 Antwerpen, tel. 03/3352.59
- Gilbert Hubert, Meereigen 64, 2060 Merksem, tel. 03/4582.39
- Staf Schmidt, Prinshoeveweg 32, 2070 Ekeren, tel. 03/4593.46
- Siegfried...
- André Van Langenhoven, Grote Baan 21, 9381 Herdersem (bij Aalst)
- Jean Verstraeten, Vredestraat 65, 2540 Hove (Antw.), tel. 03/552876
- Burgerdienst voor de Jeugd :

1) p/a CISCOD, Studentenhuis VUB, 3e verdieping, P. Hegerlaan 22, 2050 Brussel

(Informatie wordt elke vrijdag verschaft van 16 tot 17uur30.)

2) p/a Huis van de Vrede, Van Elewijckstraat 35 (bij Flageyplein) 1050 Brussel

(Open maandag en woensdag van 18 tot 20 uur. Vragen naar Sam Biesemans.)

(Ter att. van de drukker : ruimte laten voor namen of stempels)

MAAK WAT VAN JE LEGERDIENST WEIGER HEM !

Verantw. uitg. :

Bij politiebevel verboden op straat te werpen. Doorgeven aan vrienden a.u.b.

IOT-discussietekst

Gilbert zou, in april of mei 1971, een discussietekst van de IOT, door mij geschreven, op stencil zetten. Die tekst droeg als titel "Korte formulering van onze maatschappijvisie". Gedurende verscheidene maanden, in het jaar 1970, bespraken we hem op bijeenkomsten van de Werkgroep Protest. Als bindend manifest kwam hij niet in aanmerking, wel als verhandeling die men te gelegener tijd andermaal ter overweging kon aanbieden. Gilbert verknoeide het document bij het uittikken ervan op stencils, maar hij draaide het toch door de stencilmachine. Daarin bespeurde men een kiem van de mentaliteit die later nog veel duidelijker bij hem aan de dag zou treden : het werk en de tijd van anderen, tenminste wanneer die onder zijn eigendunkelijke vooroordelen vielen, golden voor hem als weinig meer dan niets. Dat bleek ook uit de manier waarop hij in latere jaren artikels van mij slordig bleef uittikken, zodat ze soms in niet-leefbare toestand in het tijdschrift verschenen. Die mentaliteit sloeg over op zijn medewerkers, vrees ik, en ik zou op zijn minst een klein dossier met verknoeide teksten kunnen aanleggen.

Overlegcentrum voor de Vrede

In de zomer van 1971 onderschreef Gilbert namens de IOT de beginselverklaring van het Overlegcentrum voor de Vrede (OCV) van toen (waarvan het latere OCV het bestaan trachtte te verdoezelen). Hij deed dit achter de rug van de IOT. Pas toen we het in het blad lazen, vernamen we dat Gilbert ons had vastgeklonken aan gemeenplaatsen van Moskovische signatuur, waarin bovendien *antimondialistische* begrippen voorkwamen.

Dat zoiets onmogelijk kon, dat het in strijd was met de elementaire beginselen van elk

verenigingsrecht, begreep hij niet meer. Onder invloed van de machtspositie die zijn fysieke aanwezigheid op het secretariaat hem verschaftte, onderging hij, reeds in de loop van zijn eerste dienstjaar, een ware gedaanteverwisseling.

Voordrachten van de IOT

In de opstelling van Gilbert volgde het ene onthutsende feit op het andere. Toen we op de IOT-bijeenkomsten vroegen ons te laten weten waar en wanneer hij, als IOT-afgevaardigde, voordrachten ging houden, weigerde hij dat steil. Duidelijker kon hij niet aantonen dat hij de vereniging als zijn privébezit beschouwde, als een object van zijn soevereine willekeur.

Secretaris

Gilbert kreeg van ons, eigenlijk van mij, heel wat adressen, ook dat van de Peace Diary van Housmans. Daarin lazen we in 1972 dat hij zichzelf tot secretaris van de IOT had benoemd. Het ontging hem dat men zo'n zelfbenoeming als ongeldig moet beschouwen.

Financiële manipulaties

Eind 1971 of begin 1972 ging Gilbert er in het diepste geheim toe over aan de IOT een postrekening op naam van de vereniging te geven. We vernamen dat pas toen het al in het blad gedrukt stond.

Zogenaamd ging het alleen om een kleine formaliteit. Realiter ontnam hij aan anderen de handtekening die ze sinds 1962 voor alle financiële verrichtingen hadden bezeten (als beheerders van het Comité voor geweldloze Vredesactie als vzw, hetwelk zijn rekening vanaf 1965 ook aan de IOT leende en sinds 1969 aan Protest).

Door die achterbakse en onaanvaardbare inbeslagneming van de gelden werkte hij de onduldbare praktijken in de hand waaraan zich, op 't eind van de jaren zeventig, voltijdse personeelsleden van de BDJ zouden overgeven.

Briefhoofd IOT

Zonder overleg te plegen, zorgde Hubert voor briefpapier met het briefhoofd van de vereniging. De drukker (1) verknoeide de Engelse benaming. Daardoor viel het papier onbruikbaar uit. Gilbert, weer zonder de medestanders te raadplegen, ging andermaal naar de drukker. Uit wat toen voor de dag kwam, bleek dat onze Vlaamse afdeling opgeklommen was tot een "Vlaamse tak".

(1) Of Gilbert zelf? Die was in ieder geval verantwoordelijk voor wat hij, achter onze rug, in druk gaf.

Tot daar aan toe. Maar één man, die zich vóór zijn in beginsel *halftijdse* indiensttreding nooit actief voor de vereniging had getoond, besliste om het embleem van de WRI en de IOT te veranderen. Uit het gebroken geweer zou voortaan... de Moskovische vredesduif te voorschijn komen.

Adresbak “verloren”

Rond Protest bestonden drie adressenbestanden. Het Berten Fermont Herdenkingscomité behield het zijne op zijn secretariaat. Op het adres dat in Protest vanaf 1969 vermeld stond als zijnde dat van de administratie, namelijk dat van Gustaaf Schmidt, bevonden zich, sinds resp. 1968 en 1969 (2), de bakken met de fiches van 1) de adressen van de leden van de groepjes van wie Geweldoze Weerbaaheid het specifieke berichtenblad vormde, uitgezonderd dus het Berten Fermont Herdenkingscomité (Comité voor geweldloze Vredesactie, Internationale Verzoeningsbond, Vrienden van de Ark, IOT), 2) de leden van de Vlaamse vleugel van de Federale Unie, de door de Vlaamse vleugel van het Belgisch Centrum voor Registratie van Wereldburgers geregistreerde wereldburgers, de abonnees van het blad Regenboog.

Begin 1971 zouden de bakjes aan Gilbert Hubert worden toevertrouwd. Maar wat bleek in de nazomer van 1972? De laatstgenoemde steekkaarten waren zoekgeraakt (die welke onder 2 vermeld staan). Onder gilbertiaans bewind verdwenen ze op mysterieuze wijze : pas in 1980 vond ik het bakje terug bij Staf Schmidt : ... leeg.

Wie het uiteindelijk leegschudde in de papiermand, blijft dus een open vraag. Vanaf februari 1971 was Gilbert er evenwel verantwoordelijk voor en het kenschetst heel goed zijn geestestoestand van na 1969/1971 dat hij -zonder zich zelfs iets te herinneren- twintig jaar toewijding en inzet als 't ware in één klap van de kaart veegde. Over zijn voorgangers proclameerde hij toch geringschattend : “Een stelletje zondagspacifisten die af en toe een *koffieklatsch* hielden”

Van dat soort aanmatigend onbenul gaf hij werkelijk blijk in zijn optreden, dat een ander uiterste vormde van de -misschien te volgzaam- goedwillendheid die hij in 1969/71 had getoond.

(2) Ik ben de beide bakjes persoonlijk bij Staf Schmidt komen afgeven. (Eigenlijk waren het er drie, doordat de steekkaarten van Geweldoze Weerbaaheid over twee bakjes verspreid zaten.)

Moskou 1973

In de herfst van 1973 organiseerden de Moskovische “vredeskrachten”, die Leonid I. Breznjef als hun nummer één vereerden, een grootscheeps congres in Moskou. Daarop nodigde men bruikbare elementen van overal ter wereld uit. Men betaalde trouwens hun reis en hun verblijf. Het ging erom nieuwe samenwerkingsverbanden rond Moskovische “vredesprioriteiten” in ‘t leven te roepen. Ten onzent ontstond daaruit een tweede versie van het Overlegcentrum voor de Vrede, waaruit in 1978 het Vlaams Actiecomité tegen de Atoomwapens te voorschijn kwam.

Gilbert toog naar Moskou zonder dat de IOT het wist, als zogenaamde IOT-afgevaardigde. “ZE hadden gezegd : ‘t is gij of ‘t is niemand,” verklaarde hij nadien. ZE beslisten dus of de IOT het nodig vond een afgevaardigde naar een door en door gemanipuleerd congres in Moskou te sturen en ZE bepaalden zelfs wie daarvoor in aanmerking kwam.

Kwalijke beïnvloeding van Gilbert Hubert? Patrik Lasure

Vanaf april of mei 1971 nam Patrik Lasure voeling met Gilbert Hubert. Wie was hij (als medestander)? In de regel, door de jaren heen, stond ik liever niet echt stil bij zulke vragen. Doe ik het toch even, dan valt me op dat ik makkelijker *per negativum* dan *per positivum* op de vraag kan antwoorden.

Zo stel ik vooreerst vast dat Lasure niet opdook toen ik in januari 1962, via de secretaresse van het Comité voor geweldloze Vredesactie (dat ook als Comité d’action enz. bestond) naar medestanders zocht om, onvermijdelijk op illegale grondslag, hetzij metterdaad, hetzij door een symbolische verklaring, over te gaan tot gezamenlijke dienstweigering uit gewetensbezwaren.

De huidige, zogenaamde voorzitter van de Vlaamse WRI-afdeling, Lasure dus, bleef wel nog dienstplichtig in oorlogstijd -misschien was hij ook in vreedstrijd slechts met onbepaald verlof, niet vrijgesteld- maar hij verklaarde zich nooit gewetensbezwaard op illegale basis. Toch bevond hij zich in een in Vlaanderen volstrekt unieke situatie. Niet alleen toonden zijn ouders begrip voor dienstweigeraars, maar bovendien kwam hij sinds 1962 of 1963 aan de kost bij een gewetensbezwaarde van vóór de oorlog, namelijk Albert Eyckerman.

Wat hij wel deed, was het statuut aanvragen wanneer dat er eenmaal kwam. Toen hij in maart 1965 opdook op de eerste zitting van de Raad voor Gewetensbezwaren, d.i. de Nederlandse kamer ervan, beseftte ik dat hij nog aan militaire verplichtingen onderhevig was gebleven. Ik meldde elders hoe moeilijk ik het op dat ogenblik daarmee vooreerst kreeg maar me uiteindelijk, in mezelf, neerlegde bij het beginsel "let people do". Toch moge ik eraan herinneren 1) dat de WRI, krachtens haar beginselverklaring, een internationale vereniging van gewetensbezwaarden vormt, niet van statuutaanvragers, 2) dat zonder de kleine groep illegale dienstweigeraars die om een statuut en een burgerdienst vroegen, deze er niet waren gekomen, 3) dat Lasure niet tot die groep behoort en dat hij nooit voldeed aan de voorwaarden om de beginselverklaring van de WRI te ondertekenen.

In november 1966 trad hij, op een vergadering van het Berten Fermont Herdenkingscomité, Albert Eyckerman bij toen die het verlangen uitsprak als BDJ het statuut meer bekendheid te geven. Lasure werkte daaraan mee, geloof ik, al stond zijn adres niet op de folders over het statuut.

In de latere jaren zestig, mogelijk vanaf 1968/69, ging hij soms naar zittingen van de Raad voor Gewetensbezwaren (hij kon zich daarvoor vrijmaken, aangezien hij bij een gewetensbezwaarde werkte). Gaf hij reeds vóór 1971 voordrachten over het statuut en de burgerdienst? Verrichtte hij ook toen al "lobbywerk" bij politici? Wellicht in 't kader van het Berten Fermontcomité, door andere verenigingen werd hij daartoe niet gelast. Ook op het vlak van de werkgroep Protest, die tussen september 1969 en februari 1971 regelmatig bijeenkwam, meldde niemand te eniger tijd iets over een voordracht van hem.

Wat hij op 't eind van de jaren zestig wel begon te doen, zonder eerst overleg te plegen, was zich op verscheidene plaatsen in Brussel als de contactman van de IOT opvoeren. Dat deed hij onder anderen bij Jean Van Lierde, toen nog algemeen secretaris van de Internationale des Résistants à la Guerre en de Internationale van Oorlogstegenstanders. Zodoende stichtte hij verwarring en misnoegen. We bleven daar echter niet bij stilstaan, zoals we evenmin reageerden op de achterbakse lasterzucht en kleineringszucht *ad hominem* waaraan hij zich door de jaren heen overgaf.

In januari 1969 kwam een wetswijziging die ook opnieuw aan alle dienstplichtigen gedurende dertig dagen de kans bood om het statuut te verkrijgen. Bij het opstellen en verspreiden van vlugschriften in dit verband, bij andere acties van bekendmaking ook,

bespeurde men geen Lasure. Toch kan men niet uitsluiten dat hij op de een of andere manier iets deed bij die gelegenheid.

Toen in september 1969 Protest als gezamenlijk blad van start ging, suggereerde ik, op een bijeenkomst bij Etienne Van Den Brande, om een lijst van personen samen te stellen aan wie wij konden vragen toe te treden tot de werkgroep en/of de redactie. Op mijn voorstel kwam ook Patrik Lasure erop te staan. Later gaf hij via Staf Schmidt zijn akkoord, zodat zijn naam in het tijdschriftje verscheen. Toch schreef hij niet één enkele regel voor Protest. Evenmin kwam hij zelfs maar één keer naar een bijeenkomst van de werkgroep. Bovendien verontschuldigde hij zich geen enkele maal toen ik hem zo'n twintigtal keer een uitnodiging stuurde.

In zo'n geval kan men onmogelijk met iemand werken. Na drie of vier uitnodigingen zonder enige reactie had de Werkgroep Protest hem dan ook in beginsel als ontslagnemend horen te beschouwen. Dat geschiedde om de een of andere reden niet, en omdat ik enigszins lucht had gekregen van de kwalijke opstelling *ad personam* van die broeder, wilde ik zelf me gewoon in 't geheel niet met de kwestie bemoeien.

Hoe dan ook, in het nummer van januari/februari 1971 stond Lasure nog steeds vermeld als lid. In die dagen zagen Gilbert Hubert en ik elkaar zeer geregeld in verband met de taken die hij van toen af tijdens zijn burgerdienst op zich zou gaan nemen. We spraken ook over de samenstelling van de werkgroep en de redactie. Over Patrik Lasure wist hij, evenmin als ikzelf, niet wat te denken.

Toen ontmoette ik Lasure toevallig op de trein. Hij wist met veel grootdoende geringschatting te vertellen dat hij zich met al die groepjesmakerij, met al dat blaadjes-uitgeven, met al dat vergaderen niet wenste af te geven. Ik meldde dat aan Gilbert, die toen voor de eerste maal zou zorgen voor het drukken, d.i. stencilen van Protest.

In het nummer van maart/april 1971 ontbrak dus de naam van Lasure, overeenkomstig zijn eigen berichten. Reeds voordien hadden we ons moeten afvragen of we het recht bezaten iemand als lid van een werkgroep te vermelden zonder dat hij ook maar één keer opdaagde of één keer liet weten of hij daar nog mee gediend was. Thans kregen we het gevoel zijn wensen te eerbiedigen. Er leek dan ook niets kwalijks in de lucht te hangen.

Maar wat bleek nu tot mijn stomme verbijstering? In plaats van de verantwoordelijkheid voor zijn eigen handelwijze en zijn eigen woorden op zich te nemen, ging Lasure achterbaks kwaad vuur tegen mij stoken. En nadat ik begin mei in Hove was opgestapt in de wagen van Albert Eyckerman, waarin naast die laatste ook Lasure en Staf Schmidt zaten -toen ik zo als 't ware gevangen zat in die auto- ging Lasure over tot een verraderlijke en lasterlijke aanval. Hij kreeg daarvoor Albert Eyckerman mee. Door zijn achterbakse laster was hij erin geslaagd die in zijn wangedrag te betrekken. Zelfs Staf Schmidt kon hij in zekere mate meeslepen.

Dat Lasure van zo'n verbluffend gemis aan waarheids- en rechtschapenheidszin blijk gaf, kan men overigens niet zomaar verklaren door het wegvallen van zijn naam in één nummer van Protest. De werkgroep en de redactie stonden, hoe dan ook, open voor wie dat wilde. Dus kon zijn naam, als hij en anderen dat verlangden (en indien hij in de toekomst óf aan de bijeenkomsten zou deelnemen óf zich zou verontschuldigen wanneer hij niet kwam) bij een volgende gelegenheid opnieuw worden vermeld.

Er was geen drama, maar Lasure maakte er een drama van vanuit zijn kwalijke vooroordelen tegen de persoon van degene bij wie tot dan toe het adres van de redactie van Protest was ondergebracht -- zoals ik pas goed in de tweede helft van de jaren zeventig begon te begrijpen.

Hij beweerde : "Ik stond al geruime tijd met Gilbert Hubert in voeling". Dit is zonder meer onwaar. In maart 1971 zag ik Gilbert zeker twee keer per week of zo in 't kader van zijn beginnende burgerdienst en zijn officieus halftime werk voor de IOT (ik werkte toen enkele weken niet). Daardoor weet ik met volkomen zekerheid dat die bewering niet met de waarheid strookt.

Een bewijs daarvan vindt men overigens in het feit, dat pas in april 1971 Gilberts adres voor 't eerst in het blad stond. Hoe, waar, wanneer en waarom zou Lasure aparte contacten met hem hebben gehad (waarover deze laatste in ieder geval niets meldde en, zoals in maart 1971 bleek, ook niets wist).

Overigens telde de Werkgroep Protest wel een dozijn of wat leden. Wat zou het voor speciaals betekenen indien één zogenaamd lid, over wie niemand iets wist, beweerde dat hij soms met een ander lid had gesproken? Zoiets betekent gewoon niets!

En stel dat Gilbert Hubert -wat niet het geval was- wel reeds vóór april 1971 een coördinatie-adres bij zich had gekregen, wat zou het dán betekenen? Ook... niets!

Lasure was bevangen geraakt in een houding die bij uitstek de toon aangeeft in de tussenmenselijke hel. Men kan ze weergeven met de woorden : "Ikke/Wij wel, gij niet", "Ikke/Wij altijd zoveel meer dan gij". Zo kwam hij ertoe de waarheid op onthutsende wijze geweld aan te doen.

Dat bleek ook eind 1977, toen hij iets wat ik zei over het Comité voor geweldloze Vredesactie, terstond de kop indrukte en met hatelijke en ostentatieve neerbuigendheid liet horen hoe de vork in de steel had gezeten of wie toen wat had gedaan. Vijftien jaar later, tijdens een kort bezoek aan Hove, beweerde hij dat hij in 1962 niet eens wist dat het CGVA bestond... Op die wijze gaf hij, zonder dat zelf te willen weten, toe hoe hij in 1977, met de hele zelfverzekerdheid eigen aan krasse onwetendheid en aan onvoorwaardelijke kwade trouw, meende anderen geringschattend te kunnen beoordelen en verwerpen.

Na de tijd van zijn in-treurig, mensschennend wangedrag van het voorjaar van 1971, ging Lasure wel nogal eens spreekbeurten houden over het statuut en de burgerdienst. Dat geschiedde in overleg met Hubert, zonder dat... de IOT het mocht weten (alweer een verbluffende, nauwelijks te geloven waarheid). Toen ik hem in mei 1971 te Lier toch eens bezig hoorde, trof mij de oppervlakkigheid en de verkeerdheid van de in zwang zijnde gemeenplaatsen die in zijn uiteenzetting te voorschijn kwamen. Zo stelde hij als grondgedachte : "Dienstweigeren betekent voor ons alleen een middel om de maatschappij te veranderen. Als we morgen een beter middel vinden, laten we het varen."

Lasure trad overigens in september 1972 niet toe tot de vzw BDJ. Tot eind 1976, zoals sinds 1961, bleef hij weg op bijeenkomsten van de vaste actieve leden van onze groepen (waartoe ik hier dan niet het Berten Fermontcomité reken). Pas in de herfst van het genoemde jaar dook hij plotseling op in de BDJ als onze... "ondervoorzitter". Maar bij die gang van zaken zal ik later nog even stilstaan. Ik verwijs hier ook naar mijn verslag "Enkele data, ingekort" dat men onder "War Resistance" aantreft op www.jeanverstraeten.be. Daarin ga ik uitvoeriger in op alles wat Lasure niet deed, in antwoord mede op de onthutsende bewering dat hij "aan de wieg van het Forum voor Vredesactie zou hebben gestaan", zoals de gesubsidieerde

usurpatoren van de IOT de vereniging in de jaren negentig gingen noemen.

De verdere ontwikkeling van de BDJ

Zoals ik reeds vermeldde, werd in juli 1972 van de BDJ een vzw gemaakt. Sam Biesemans kreeg er op die wijze nog meer over te vertellen. Dat zag Gilbert Hubert met lede ogen aan. Op de stichtingsvergadering te Hove van de geünificeerde IOT, in januari 1971, had hij zich wel uitgesproken voor het behoud van de BDJ, maar later kwam hij daarop terug. Kennelijk bespeurde hij in Sam Biesemans een rivaal in het streven naar alleenheerschappij. Toch liet hij zich bij de oprichting van de vzw, op Biesemans' voorstel, tot voorzitter kronen. Naar hij enkele maanden later verklaarde, deed hij dat "om het helemaal belachelijk te maken" (sic!). Een en ander vormde het begin van een hele reeks groteske en holle voorzitterschappen.

Ondertussen bleef het aantal gewetensbezwaarden verrassend stijgen. In mensen zoals Sam Biesemans, daarin in zekere mate voorafgegaan door Gilbert Hubert, leefde het ijdele waandenkbeeld dat dit door hun toedoen kwam. In werkelijkheid ging het om een ontwikkeling die vanaf 1968 in verscheidene landen op gang was gekomen. De geest waait waar hij wil en niemand bezit het recht om te beweren dat de bewustwording of de gewetensbeslissing van andere personen zijn werk is. Toch mag men er, in antwoord op de blinde aanmatigheden van sommigen uit de jaren zeventig, eens op wijzen dat de voorlopers van vóór 1968 en van vóór 1964 in ons land meer weg hadden gebaand dan zij.

Hoe dan ook, de vzw BDJ verkreeg meer dan men zelfs nog in 1972 had kunnen dromen. Niet alleen overheidstoelagen en gewetensbezwaarden in dienst, ook andere vrijgestelden (*losgemaakten*, *gedetacheerden* uit staatsdiensten en personen met een nepstatuut) stroomden toe.

In 1976, 1977 en 1978 bedroeg de jaarlijkse begroting ongeveer vier miljoen in huidige koopkracht (1994). (Indien ik me vergis, zal ik dat rechtzetten wanneer me precieze begrotingscijfers van die jaren voorliggen : daarbij mag men ook het zwarte geld niet vergeten.) Daarin zijn de werkelijke kosten van de voltijdse werkkrachten niet inbegrepen. En dat was geen klein bier, aangezien in 1977 een dozijn of wat voltijdse mensen op de BDJ werkten.

Op al die middelen verkregen Sam Biesemans en een minuscule coterie rond hem exclusieve macht. Zij gaven zichzelf handtekeningen voor de financiële verrichtingen en beslisten over alles. De opkomende vloed gewetensbezwaarden eigenden zij zich toe als brandstof voor

hun exclusieve clubje van anderhalve man en een paardenkop.

Sam Biesemans voelde zich overigens heel fier over deze gang van zaken en bejegende de BDJ nu nog meer als zijn privéfirma. Voor medestanders toonde hij op den duur alleen nog belangstelling voor zover hij ze als pionnen op zijn schaakbord kon gebruiken. Stelt men echter de vraag of de BDJ pas toen werkelijk belangrijk werk verrichtte, dan kan men dat niet zomaar beamen. Integendeel zelfs, want het verschaffen van inlichtingen aan gewetensbezwaarden was nu meer een louter kwantitatief werk geworden dat eigenlijk door iedereen kon worden gedaan. In de jaren na de totstandkoming van de wet lag dat anders. Toen waren het vrijwel alleen enkele voorlopers welke die taak, in hun vrije tijd, op zich wilden en konden nemen.

Maar misschien speelde de vzw BDJ een rol bij de totstandkoming van wetsverbeteringen? Ik geloof dat na januari 1969 eigenlijk geen verbeteringen meer kwamen. De wet van 1975 vatte hoofdzakelijk samen wat reeds bestond als interpretatie van de wet van januari 1969. Alleen, anders dan in de jaren vijftig en zestig, bestond toen de grote meerderheid van de gewetensbezwaarden uit afgestudeerde jongeren. De anderen zagen zich min of meer verplicht bij de Civiele Bescherming te gaan. En in 1967/68 had men toch om losmaking van die instelling gevraagd omdat men ze te paramilitair vond...

Verder kan men ook de vraag stellen of de wijziging van artikel 1 werkelijk gunstig uitviel. In 1964 stond er :

“De dienstplichtige die om redenen van godsdienstige, wijsgerige en of morele aard overtuigd is dat men de evenmens niet mag doden, zelfs niet ter verdediging van het land of van de gemeenschap, kan aan de Minister...”

In 1975 kwam in de plaats daarvan :

“ De dienstplichtige die om naar eigen geweten dwingende redenen, en op voorwaarde dat deze laatste niet uitsluitend gegrond zijn op overwegingen die de fundamentele instellingen van de Staat in het gedrang brengen, overtuigd is dat men de evenmens niet mag doden, ook niet ter verdediging van het land of van de gemeenschap, kan aan de Minister...”

Indien ik als dienstweigeraar uit gewetensbezwaren, tussen één van beide moet kiezen, geef

ik ongetwijfeld de voorkeur aan de tekst van 1964. Niet de wijziging in de verwoording van de beweegredenen valt echter werkelijk af te keuren, wel het behoud van de bepaling “zelfs niet ter verdediging van het land of de gemeenschap”, (al werd het woord “zelfs”, volgens de teksten die mij voorliggen, in 1975 verbeterd door “ook”). Het gaat hier om een eenzijdige voorstelling van zaken van de promilitaire strekking : die hoort niet thuis in een wet voor gewetensbezwaarden. Alleen, met mensen als Sam Biesemans, naarmate de jaren zeventig vorderden, kon men daar zelfs niet ernstig meer over spreken. De BDJ was geworden tot een bureau waarin alles draaide rond bezoeken aan de minister (ook als men daar eigenlijk niets ging doen), toelagen van de overheid, zeggenschap over “het personeel” -zoals men dat omstreeks 1975 begon te noemen- en vooral zeggenschap over de geldelijke middelen.

En hoe meer financiële belangrijkdoenerij, titeljacht, ministerloperij en allerlei vormen van eerzucht de toon gingen aangeven, des te meer spraken sommige heren gewichtig over hun “verantwoordelijkheid”. De werkelijke, in zekere zin huiveringwekkende verantwoordelijkheid van oorlogstegenstanders en gewetensbezwaarden raakte daarbij op de achtergrond.

Zelf was ik, op verre na, de enige die sinds februari 1962 aan vrijwel alle bijeenkomsten van kernleden van onze groepjes had deelgenomen. (Albert Eyckerman kwam in de jaren zeventig wel terug, maar na 1969 daagde hij toch verscheidene jaren haast nooit op.) Zodoende had ik “alle regimes meegemaakt” en besepte ik des te beter wat voor verloedering in de miljonairs-BDJ was binnengedrongen. Evenwel kon ik sinds januari 1973, door de dramatische verslechtering van chronische kwalen, buitenshuis vrijwel geen verantwoordelijke rol meer spelen. Toch poogde ik enige oppositie te voeren tegen wat ik zag gebeuren. Dat nam men mij niet in dank af en ik voelde hoe, vanuit lugubere regionen van het tussenmenselijke, het “reus est mortis” (hij is de dood schuldig) mij boven het hoofd kwam te hangen.

“Zie hoe ze elkaar liefhebben?”

Men zou kunnen denken dat het handjevol mensen die onder één hoedje speelden in wat ik de BDJ-geldriool begon te noemen, goed met elkaar overeenkwamen. Niets is minder waar! Krachtens hun mentaliteit wilden ze elkaar onderling uit de weg ruimen.

Nadat, in het voorjaar (?) van 1977, Patrik Lasure had opgespeeld omdat Erik Van Thienen en Jan Rutgeers, vanuit het standpunt van de BDJ of de IOT, op het secretariaat eigenlijk

zaten te niksen, wilde Sam Biesemans, die dit als een inmenging in zijn rol van werkleider beschouwde, hem liever weg uit de raad van beheer en daarbij bij voorkeur ook even Jean Verstraeten laten afvloeien, aangezien Lasure “erg tegen deze laatste was”. Op de vergadering van de IOT welke in oktober 1977 plaatsvond, bleek ook dat alle aanwezige personeelsleden van de BDJ (Jan Rutgeers, Erik Van Tienen, “Kika”...) er hun ongenoegen over uitspraken dat Sam op kantoor wel baas kwam spelen maar de handen niet uit de mouwen stak (ik heb hem toen verdedigd, erop wijzende dat hij ook reeds als vrijwilliger veel werk verzet had). Kennelijk hadden ze hem het liefst van de kaart geveegd. Alleen, ze bezaten natuurlijk niet de macht om dat te doen met wie uitgegroeid was tot de Number One van het establishment in de Van Elewyckstraat. Overigens kwam de aangeklaagde pas later naar die vergadering. Volgens BDJ-se zede maakte men zijn proces achter zijn rug.

Ook aan de jarenlange smeulende rivaliteit tussen Gilbert Hubert en Sam Biesemans zou ik een heel hoofdstuk kunnen wijden. Openlijker manifesteerde zich de onenigheid tussen laatstgenoemde en Erik Van Thienen, zodat die zich na zijn burgerdienst uit de BDJ terugtrok.

Zowat iedereen in dat heel kleine BDJ-kleekje stond min of meer in een “gij of ik”-verhouding tegenover de ander. Ik had sedert 1961 nooit zoiets meegemaakt op het vlak van de verhoudingen tussen gewetensbezwaarden, oorlogstegenstanders, wereldfederalisten.

Uitzuiveringen van eind 1977 en begin 1978

In dat geestesklimaat ontstond de aandrang om zich aan de gemakkelijkste slachtoffers te vergrijpen, aan wie men metterdaad in een zwart gat meende te kunnen doen verdwijnen.

Eind 1977 kwam eerst Luc Calbrecht aan de beurt. Daarin door mij gesteund, vroeg hij om de bijeenroeping van een algemene vergadering waarop hij zijn standpunt zou kunnen uiteenzetten. In strijd met de statuten en de wet, werd dat steil geweigerd.

Enkele weken later, op de vergadering van 18 januari 1978, kwam ik aan de beurt. Het geschiedde alsnog op een heel schijnheilige manier. Zogenaamd ging het erom dat de raad van beheer niet te veel mensen boven de vijftig mocht tellen om als jeugdvereniging in aanmerking te komen -- en die kaap was ik ondertussen voorbij.

Ras kwam echter voor de dag wat sommige manipulators werkelijk in hun schild voerden. Als kleine bloedhonden sprongen ze me verraderlijk naar de keel. Het luidst schreeuwde

Louis Fleurbay. Die mens was kort voordien tot “voorzitter” van de BDJ “verkozen”(!). In die grotesk-holle hoedanigheid kon hij dan mee naar de minister lopen om er... niets te gaan doen. Hij had zich trouwens nooit gewetensbezwaard verklaard en kon daarom, volgens artikel 3 van de statuten van de vzw BDJ, evenmin als “geassocieerd lid” toetreden tot die vereniging, zodat hij geen stemrecht bezat.

Als bijzonder hatelijk en onverzoenlijk ontpopte zich evenzo Patrik Lasure. Ook hij was in zijn tijd niet overgegaan tot dienstweigering, hij had alleen het statuut aangevraagd toen dat er kwam. Laat men dit buiten beschouwing, dan blijft toch dat hij in 1972 niet tot de vzw toetrad, dus niet tot de stichtende leden behoorde. Pas in 1976 dook hij plotseling op als onze “ondervoorzitter” die naar de minister ging. Zijn opname geschiedde achter onze rug : wij hadden hem niet op reglementaire wijze kunnen aannemen maar zagen ons voor een voldongen feit geplaatst. En hoe kon hij op legitieme wijze een ander uitsluiten die hem niet eerst had kunnen opnemen? Ook zijn stem moet men dus, in de zin van de statuten en de wet, als ongeldig beschouwen.

Sam Biesemans bezat normaal stemrecht. Alleen, ook dat was slechts zo wegens het ontbreken van de fatsoenlijke bepaling dat het stemrecht van vrijgestelden wordt opgeschort (zoals dat bijvoorbeeld tot 1972 in de WRI geschiedde).

In mijn verslagen van 13 maart 1978 en 10 mei 1978 ging ik reeds nader in op het onstatu-taire en onwettelijke karakter van het gekonkel dat tot zogenaamde uitsluitingen leidde (1). Ik dacht er ook over na een geding tegen de manipulators te beginnen. Processen noemt men terecht kwaai beesten, zeker, maar in sommige gevallen geven ze toch blijk van relatief geweldloze weerstand.

Ik had in mijn leven zes keer een proces gewonnen dat verband hield met sociale zaken, met in mijn handen niets anders dan de kracht van de waarheid en doorzettende vastberadenheid. Thans moest ik me neerleggen bij het kwalijke feit dat me het geld ontbrak om me in een proces te storten tegen hen die beslag hadden gelegd op ook de finances van de vereni

(1) Nog op 25 juli 1978 schreef Albert Eyckerman, ook al voorzitter, namelijk van de “algemene vergadering” van de BDJ, dat ik volgens hem niet was uitgesloten als lid, alleen van de raad van beheer. Hij was de enige, op de vergadering van 18 januari 1978 die naast Biesemans stemrecht bezat. De overige aanwezigen waren Jean-Louis Van Der Heyden, vertegenwoordiger van de Service Civil de la Jeunesse (de Franstalige zustervereniging) en Jan Rutgeers, toen nog geen lid van de vzw (hij werd het pas op diezelfde algemene vergadering). Wie zou mij dan, met ook maar een schijn van recht, hebben kunnen buitenzetten?

ging...

De IOT in 1976 en 1977

Ik zal dadelijk beschrijven hoe in dezelfde periode een duidelijk onduidbare en ongeldige inbeslagneming van de IOT plaatsvond. Vooraf zal ik nochtans even stilstaan bij wat in de jaren 1976 en 1977 met de IOT geschiedde.

In de vroege zomer van 1976 besliste men op een vergadering in Antwerpen het secretariaat onder te brengen op dat van de BDJ in Brussel. Vooral Jan Rutgeers, in burgerdienst bij de BDJ, zou er zich mee bezighouden.

Het denkbeeld dat reeds vóór 1971 had geleefd, dat namelijk de BDJ voor de IOT werkkraft van medestanders zou kunnen vrijmaken, scheen eindelijk vlees aan de botten te krijgen. Maar wat zagen we gebeuren? Tot eigenlijke acties kwam het niet of nauwelijks. Van Protest maakte Jan in, oktober 1976, achter de rug van de IOT, zogenaamd een "maandblad". Dit fantasietje luidde een periode van twintig maand in waarin het tijdschrift ... niet meer dan driemaal verscheen. En toen Jan eind 1977, na meer dan anderhalf jaar dienst op de BDJ, eens voor een folder over het statuut zou zorgen, brouwde hij een volkomen onleefbare tekst. Zodoende belandden hopen drukwerken -oranje vouwfolders- in de vuilnisbak. Kennelijk voelde die broeder zich dus nauwelijks betrokken bij zijn werk voor de BDJ en de IOT.

Kortom, nu personeelsleden van de BDJ zich gingen bezighouden met de IOT, raakte die laatste, zoals nimmer tevoren sinds 1961 (1), in een staat van verwaarlozing.

Vergadering van oktober 1977

Op de vergadering van oktober 1977 te Berchem stelden Jan Rutgeers en Erik Van Thienen voor om van de IOT een vereniging zonder winstoogmerk te maken. Zo zouden toelagen vrijkomen, mogelijk zelfs fondsen voor een vrijgestelde (voor welke post Erik zich kandidaat stelde).

Daartegen bestonden nogal wat bezwaren. Zou ook de IOT als vzw niet dezelfde ongun

(1) In 1961 bestonden er reeds twee voorlopers van de IOT van 1971 : het Comité voor geweldloze Vredesactie en de Vlaamse vleugel Van de Federale Unie.

stige toer als de BDJ opgaan, verworpen tot het privébezit van een handjevol, of niet eens een handjevol fulltimers die zich meer en meer als carrièrezuchtige bureaucraten begonnen te ontpoppen? En had het niet vanaf het begin van de jaren zeventig in de bedoeling gelegen dat de IOT onafhankelijk van de overheid zou blijven maar zich discreet door de BDJ kon laten steunen wanneer die over middelen en mankracht zou beschikken? Dat was in januari 1971 toch de hoofdreden geweest waarom men de BDJ had laten bestaan?

Na overleg, trok de vergadering te Berchem de slotsom dat men alsnog geen vzw moest oprichten. Als iemand niettemin de stichting van een vzw wilde voorstellen, dan hoorde hij dat idee opnieuw ter sprake te brengen op het niveau van het IOT-beslissingsorgaan (= de vergaderende actieve leden). *Daarna* zou hij een *ontwerp* van statuten kunnen opstellen en voorleggen ter *bespreking*.

Niets daarvan geschiedde. Jan Rutgeers en Erik Van Thienen, voorzeker ook opgestoot door de lasterende taal van een Patrik Lasure, en met de medeplichtigheid van een ander staflid dat uit de persoon van Sam Biesemans bestond, stelden achterbaks statuten op en lieten die ondertekenen door wie ze daarvoor konden vinden. Buiten de personeelsleden van de BDJ behoorde tot die personen zo goed als niemand die zich als lid van de IOT op de een of andere wijze actief had getoond. Gilbert Hubert vormde een uitzondering, maar in een brief die hij voegde bij de door hem ondertekende statuten, kondigde hij aan dat hij zich niet meer actief zou kunnen opstellen.

Alles kwam neer op een illegitieme machtsgreep van BDJ-vrijgestelden. Van Thienen bombardeerde zichzelf daarbij tot gedelegeerd beheerder, Rutgeers riep zich uit tot algemeen secretaris, Biesemans moest het stellen met het epitheton "vormingswerk", maar Franca Poelman kroonde men tot zogenaamde voorzitter. Franca werkte op de BDJ als gedetacheerde leerkracht. Zij hield zich ook met hart en ziel bezig met Amnesty International. Als IOT was ze nooit in beweging gekomen. Ze zei trouwens, nog een jaar na haar "benoeming", dat ze zich niet gemotiveerd voelde om voor de IOT te werken als vrijwilligster. Misschien aasde Jan Rutgeers zelf op het voorzitterschap en wilde hij dat bereiken door middel van een tijdelijke strovrouw. En het lukte nog ook, zodat zich vanaf 1979 (?) het uniek onzindelijke feit voordeed dat iemand de hoedanigheden van personeelslid (in de Van Elewyckstraat te Brussel) en voorzitter cumuleerde (wat dan wel ook had gegolden voor Franca Poelman).

Een cruciaal punt vormde dat de usurpatoren naar wie ze uit de weg wilden ruimen geen ontwerp van statuten noch een uitnodiging tot de zogenaamde “stichtingsvergadering” van 12 december 1977 stuurden. Of liever : ze stuurden wel een uitnodiging, maar in een geest van doelbewust bedrog postten ze die, met koelbloedige berekening, een maand te laat. Ze voegden er bovendien geen ontwerp van statuten bij en evenmin vermeldde ze dat het om een “stichtingsvergadering” zou gaan. (1)

Overigens ontbrak op de “stichtingsvergadering” zelfs de spreekwoordelijke anderhalve man en een paardenkop. Alleen de manipulerende personeelsleden, dat zijn Van Thienen, Rutgeers en Biesemans namen er zogenaamd aan deel. Niettemin bleef ik nog verscheidene maanden, tegen alle evidentie in, min of meer geloven dat niet uitsluitend kwade trouw de drijfveren van de genoemde personen kon verklaren. En nog in mijn brief van 29 april 1978 schreef ik aan Erik Van Thienen :

“Erik,

Ik vernam van het Staatsblad dat de *standregelen* van de IOT (...?) nog niet werden gepubliceerd.

Daarom doe ik een laatste oproep op de goede trouw van de personen die verantwoordelijk zijn voor deze pseudostichting die op een pseudovergadering plaatsgreep. Wil je niet, door een telefoontje aan het Staatsblad, de hele operatie stopzetten? *Noch ist es Zeit!*

Het is nog tijd om ongedaan te maken wat alleen door een carrièristenputsch werd op gang gebracht. Het blijft nog mogelijk de IOT volgens de elementairste beginselen van de democratie of de ledenrechten te hervormen : daarbij moeten statuten, al dan niet van een vzw, in ieder geval grondig worden besproken; zij moeten ook kunnen worden gewijzigd of zelfs vervangen door een nieuw ontwerp. (...)”

Enkele maanden later ontnam een derde, die ik niet zal noemen, me elke illusie omtrent de goede trouw van de usurpatoren. Hij legde me uit dat het uitsluitend om een *coup monté*

(1) Zie op www.jeanverstraeten.be , onder “War Resistance”, het verslag dat als titel “Enkele data : ingekort” draagt. In de bijlage eraan vindt men de bewuste uitnodiging.

was gegaan. Tot in het najaar van 1978 wilde ik dat niet zomaar geloven. In mijn naïviteit geloofde ik zelfs de... smerige leugen dat de uitnodigingen “door de schuld van de post van Elsene” (sic) een maand te laat waren toegekomen. Ik bleef wachten op een bijeenkomst van de IOT. Die kwam er evenwel niet. Wel publiceerden de BDJ-fulltimers op 17 augustus 1978 -niemand weet waarom- plotseling hun statuten in het Staatsblad. Daarin stond ook mijn naam, maar dat komt doordat ik in 't begin van 't jaar gezegd had : “Ik wil tekenen op voorwaarde dat we spoedig bijeenkomen, vóór de publicatie in het Staatsblad welteverstaan, om alles grondig te evalueren”. Evenwel belegden de manipulators van de Van Elewijckstraat geen enkele IOT-vergadering meer in het hele jaar 1978.

CONCLUSIE

Daaruit kan ik alleen het volgende besluiten :

- 1) De wijze waarop zogenaamd van de IOT een vzw werd gemaakt moet men als onduidbaar en als ongeldig brandmerken. Die vzw kwam tot stand door oneerlijke, onaanvaardbare drijfverijen van een handjevol fulltimers van de BDJ.
- 2) Het argument dat Erik Van Thienen en Jan Rutgeers reeds in de jaren 1976/77 een boel werk zouden hebben verzet, steunt op niets.
- 3) Ook het argument van mijn inactiviteit is (ondanks de verschrikkelijke beperkingen die mijn gezondheid, vooral vanaf 1973, me oplegde) wezenlijk ongegrond. Immers, indien men de hele periode van 1961/1978 in ogenschouw neemt, indien men ook mijn bezigheden als wereldfederalist meetelt (1 : zie volg. p.), dan had ik anno 1978 niet minder diensturen op mijn actief dan om 't even welke andere vrijwilliger in onze regio. (En natuurlijk had ik toentertijd ook onvergelijkelijk veel meer gedaan dan de voltijds op de BDJ werkende nieuwkomers die Van Thienen en Rutgeers waren.) Archieven, welke anno 2014 om en bij de honderdvijftigdduizend pagina's beslaan, bewijzen dit. Meer bepaald doet dit ook een dossier van circa vijfduizend pagina's, dat ik aanlegde toen Biesemans, Rutgeers en Lasure, ook in naam van de verenigingen zonder winstoogmerk BDJ en IOT, me vanaf 1995 bedreigden met beroving van het financiële minimum en herhaalde gevangenzettingen. (In 1986 had Rutgeers reeds de intentie uitgesproken me te verplichten tot het betalen van herhaalde dwangsommen.)

4) De medestanders van het Comité voor Geweldloze Vredesactie, de Federale Unie, de Internationale van Oorlogstegenstanders van 1965/71 zijn vaak reeds de weg van alle vlees gegaan. (Wat reeds gold in 1994, geldt in 2014 uiteraard nog veel meer). Anderen kunnen wegens ouderdom of gezondheidsproblemen nog slechts zeer beperkt actief optreden. Onverminderd blijft het noodzakelijk de IOT te hervormen met inachtneming van wat met de waarheid en rechtschapenheid strookt, met eerbiediging ook van de ledenrechten en het bestaansrecht van menselijke personen.

Jean Verstraeten (2)

(1) Men hoort dit te doen, daar een Comité van Wereldfederalisten deelnam aan Protest -hetwelk mede een voortzetting van het wereldfederalistische blad Regenboog vormde- en mee opging in de geünificeerde IOT. De wereldfederalistische strekking in deze laatste bleef dan zijn steun verlenen aan het Register van Wereldburgers, van hetwelk sinds 1973 een contact-adres in Hove bleef.

(2) Wat deed ik als oorlogtegenstander en wereldfederalist?

In enkele regels kan ik die vraag nauwelijks beantwoorden. Overigens zat ik vanaf de herfst van 1957, d.i. sinds de leeftijd van achttien jaar, opgescheept met lotsbepalende gezondheidsproblemen die ook al mijn mogelijkheden onnoemelijk verminderden. Toch speelde ik een actieve trol in de periode die gaat van februari 1962 tot januari 1973. Nadien kwam een dramatische verslechtering van mijn toestand. (3) Ik ging aan heel wat kwellende, slepende symptomen lijden. Zodoende zag ik me verplicht me vergaand passief op te stellen en nam ik nog slechts zelden buitenshuis verantwoordelijkheden op mij.

Van wezenlijk belang acht ik het voorts dat mijn eigenlijk antwoord op de bovenstaande vraag, zelfs afgezien van de gezondheidskwestie, naar waarheid alleen kan luiden : "Ontzettend weinig".

Wat hield dit "ontzettend weinig" toch nog in? Daarop volgt hieronder een uiterst kort en uiterst onvolledig antwoord :

- Vanaf de leeftijd van elf tot dertien jaar voelde ik me aangegrepen door de eindeloze

(3) Toch kwam hier juist toen, wegens gebrek aan andere mogelijkheden, een registratiecentrum van het International Registry of World Citizens.

ellende van de eindeloze reeks oorlogen waarmee de mensheid zich kwelt. In het bijzonder voelde ik de dreiging van een derde wereldoorlog met kernwapens, die elk ogenblik van onze aardbol, voor astronomisch lange tijd, een hel had kunnen maken. Ik nam me toen heimelijk voor niet mee te doen als militair aan de slachtpartijen tussen staten of statenblokken, en vooral niet aan de eigentijdse, fatale wedloop naar de afgrond.

- Op vijftienjarige leeftijd trok ik tevens wereldfederalistische conclusies. Alleen, ik kende niemand die mijn overtuiging deelde. Ik had nooit gehoord over groepen van oorlogstegenstanders of *mondialisten*. Daarin kwam pas verandering in de herfst van 1959, toen ik boeken en brochures las van Lanza del Vasto, stichter van de Communauté de l'Arche in Bollène-en-Vaucluse. Sinds twee jaar beschikte ik evenwel niet meer, hoegenaamd niet meer zelfs, over de mogelijkheden van een gezonde jongen. Bovendien behoorde ik tot het rokende deel van de mensheid (toentertijd) en tabaksverslaafden liet men in Bollène niet echt toe. Ofschoon Chanterelle, de echtgenote van Lanza del Vasto, me had geschreven dat ik maar moest afkomen, bleef ik uiteindelijk hier te lande.

- In 1960 zag ik er ook tegen op, gezien mijn lijden en alles wat dat meebracht op het stuk van menselijke, ook spirituele mogelijkheden, om deel te nemen aan de vergaderingen van de Vrienden van de Ark in Mortsel (bij Hove), van wie Lea Provo als groepsleidster fungeerde. In december van dat jaar zou ik toch nog hebben kunnen deelnemen aan de oprichting van het onthaalcomité van de Vredesmars San-Francisco/Moskou, maar ik bevond me sinds augustus in Oostenrijk. Bij mijn terugkeer, in mei 1961, bleef ik dralen. Ik vreesde dat ik zoals ik me voelde, d.i. ontzettend vermoeid en verminderd, geen waardevolle bijdrage zou kunnen leveren in de schaarse vrije tijd die me mijn voltijdse baan liet.

- Ik bleef zitten met het probleem van mijn innerlijke dienstweigering uit gewetensbezwaren. Ondanks alles, was ik in juni 1958 voor legerdienst goedgekeurd geweest. Daarna maakte ik als vrijgestelde wegens broederdienst, deel uit van de Territoriale Wacht. Gedurende... twee uur (jawel!) deed ik zelfs actieve legerdienst. Nadien kregen wij onbepaald verlof, maar geen vrijstelling van actieve dienst, noch in vreedstijd, noch in oorlogstijd. Ik behield dus het statuut van legerslaaf in handen van toevallige machthebbers en dat in een tijdperk dat bewapeningskampioenen er prat op gingen een bom met een explosieve kracht van honderd megaton te bezitten.

- Eind 1961 trad ik (opnieuw) in briefwisseling met Lea Provo en in januari of februari 1962

ging ik haar opzoeken. Ik vroeg haar wat ze dacht van een soort gezamenlijke dienstweigering uit gewetensbezwaren. Lea vroeg mij te informeren wat de gevolgen zouden zijn. Dat deed ik, maar ook nadien bleef de kwestie hangende. Niemand van het Comité voor geweldloze Vredesactie toonde uiteindelijk belangstelling : Men verdrong het probleem. Pas een jaar later zou rond een Franstalige dienstweigeraar uit Gent, Christian Vassart, op initiatief van de Internationale des Résistants à la Guerre, ook een Vlaams steunen actiecomité tot stand komen.

- In juli 1962 schreef ik, louter als enkeling dan, een aangetekende brief aan de Minister van Landsverdediging, waarin ik meldde dat ik uit gewetensbezwaar had besloten vanaf toen niet langer gevolg te geven aan oproepen onder de wapens, noch in vreedstijd noch in oorlogstijd. Ik voegde eraan toe : “Ik neem dit besluit na rijp overleg en ben mij ervan bewust dat ik hierdoor volgens de Belgische wetgeving het militair wanbedrijf van dienstweigering pleeg. Graag zou ik dan ook tot een minnelijke schikking komen met de staat waarin ik leef, zo mogelijk door een burgerlijke (sic) dienst te vervullen (...).”

Alleen, zonder dat ik dit wist, was ik vanaf mei 1962 vrijgesteld van legerdienst in vreedstijd, ik ressorteerde daardoor onder de Dienst Militie van Binnenlandse Zaken. Zodoende verwees landsverdediging me naar de Minister van Binnenlandse Zaken. Binnenlandse Zaken op zijn beurt verwees me naar de Minister van Landsverdediging.

Ondanks mijn aandringen, wilde men mij niet vervolgen. Tot in mei 1962, zolang ik nog militair met onbepaald verlof bleef en dus niet vrijgesteld van actieve dienst in vreedstijd, had men normaliter, zoals ook in het geval van Christian Vassart, gereageerd met een disciplinaire oproep. Thans geschiedde dat niet, en zo bleef ik in een precair, onwettelijk luchtledige hangen, wat inhield dat men mij in oorlogstijd als deserteur zou vervolgen in plaats van als gewetensbezwaarde en oorlogstegenstander. Dat bleef zo totdat ik, in maart 1965, op de eerste zitting van de Nederlandstalige Kamer van de Raad voor Gewetensbezwaren, het wettelijke statuut bekwam.

- In januari 1962 trad ik, op uitnodiging, van Lea Provo, evenzo toe tot het Comité voor Geweldloze Vredesactie, dat ook als Comité d’Action non-violente pour la Paix optrad (de benaming werd in 1962 lichtjes gewijzigd). In de loop van dat jaar hielp ik het hervormen : het lag in de bedoeling te komen tot het vormen van een vaste actiegroep.

Op 30 juni 1962 overkwam een fatale val aan André Provo, de man van Lea Provo-Eggermont, zodat hij aan zijn bed gekluisterd moest blijven. Op haar aandringen, en gedreven door de macht der dingen, zag ik me in de toen volgende maanden in zekere mate verplicht de rol van secretaris ad interim te vervullen. Op mijn voorstel, en dankzij het mecenaat van Michel De Meulemeester, kwam een secretariaat te Schoten, waar wij in beginsel over een deeltijdse betaalde administratieve secretaresse beschikten.

In de week woonde ik min of meer te Schoten, zodat ik dan beter beschikbaar kon zijn na mijn voltijdse dagtaak op een exportafdeling. Mijn gezondheid dwong me echter reeds in april 1973 om me een drietal maanden terug te trekken. Nadien bleef ik -naast vooral Staf Schmidt en Albert Eyckerman- nog nauw betrokken bij het secretariaat. Dit bleef gevestigd in Schoten tot eind 1963, nadien, vanaf februari 1964, nam Lea, van wie de man in februari 1963 was overleden, haar taak van secretaresse opnieuw op.

- In maart 1962 trad ik evenzo toe tot de wereldfederalistische Federale Unie (toen nog vooral Union Fédérale). Ik liet me toen eveneens als wereldburger registreren door het bij de Federale Unie ondergebrachte Belgisch Centrum voor Registratie van Wereldburgers. In zekere mate vertegenwoordigde ik dan een *mondialsitische* strekking in het Comité voor Geweldloze Vredesactie. Pas in februari 1966 trad ik, op aan aandringen van secretaris-generaal Maurice Cosyn, toe tot de raad van beheer van de vzw Federale Unie.

- Begin 1963 ging ik tijdelijk over tot een symbolische weigering belastingen te betalen voor het leger. Op 't einde van dat jaar, en een andere maal in de zomer van 1965, nam ik het initiatief om, in 't kader van het CGVA en het CANVP, verzoekschriften te verspreiden waarin om een wet voor oorlogsbelastingweigeraars uit gewetensbezwaren werd gevaagd.

- In het voorjaar van 1964 was het onder andere ons comité dat besliste ook in Vlaanderen met de Burgerdienst voor de Jeugd van start te gaan. De BDJ, opgericht te Brussel op 11 mei 1964⁽¹⁾, maakte zich mede via de grote kranten bekend en er bestond nauwelijks een gezin in Vlaanderen waar niet ergens een artikeltje of zo over de wet voor gewetensbezwaarden binnenzijpelde. De tijd van de zeldzame voorlopers bleef evenwel nog jaren duren. Pas in het veranderde geesteklimaat van na 1968 keerde het tij.

⁽¹⁾ Sam Biesemans, die zich vanaf 1969 actief begon te tonen (hij telde toen pas negentien jaar) vond later een in november 1969 opgerichte BDJ uit. In 1979 en 1989 vierde hij zelfs het tienjarig en twintigjarig bestaan ervan. Dit staaltje van onthutsende egotistische inbeelding geeft weer hoe de manipulators van de latere jaren zeventig met de waarheid en met andere mensen omsprongen.

- Op 26 oktober 1965, op een vergadering van de groepjes rond het collectieve berichtenblad Geweldloze Weerbaarheid, stelde ik voor ook aan de Internationale van Oorlogstegenstanders een heropening op ons gewest te geven. In overleg met Jean Van Lierde nam ik toen een contactadres van de IOT bij me (ik zag dit als voorlopig : ik hoopte dat er een secretariaat op een niet-privéadres zou komen, maar tot in 1971 bleef het enige gedrukte adres toch dat in de Vredestraat te Hove.) Lees daaromtrent ook "How It Came To Be" , onder de rubriek "War Resistance", op www.jeanverstraeten.be

- Vanaf de zomer van 1966 vervulde ik de rol van redactiesecretaris van het blad Regenboog, dat begin 1965 van start ging als tegenhanger van l'Arc-en-Ciel, d.i. het tijdschrift van de Union Fédérale. Ik kwam daartoe op aandringen van Herman Craeybeckx, die me al een jaar eerder gevraagd had. In de herfst van 1968 moest Regenboog de geest geven.

- In 1968 schiep ik ook een precedent in de rechtspraak op het stuk van werkweigering uit gewetensbezwaren. Gemakkelijk ging dat zeker niet. De regeringscommissaris voerde onder andere aan :

" Uit de stukken blijkt (...) dat betrokkene niet werkonwillig is en het mogelijke gedaan "heeft om werk te vinden (...). (...)doch men vraagt zich af welke werkgever een "werknemer zal aanvaarden die op voorhand reeds verklaart dat hij tegenstander is van de "instellingen voor welke hij gebeurlijk zou worden aangeworven. Het staat wel vast dat de "betrokkene, in achtgenomen de door hem afgelegde verklaring, niet werd aangeworven; "het stond hem ongetwijfeld vrij deze verklaringen af te leggen, doch dient hij dan ook verantwoordelijk gesteld voor de gevolgen zijner verklaringen, die in onderhavig geval zijne niet-aanwerving tot gevolg hadden. "

In het Diets betekent dit dat men een anti-oorlogsbezield standpunt alleen bekend mag maken voor zover men ermee instemt alle sociale rechten te verliezen! Men staat versteld iets dergelijks te lezen in een democratisch land!

Verder bleek uit het genoemde verslag hoezeer anno 1968 de wet van 1964 een grote onbekende bleef. De regeringscommissaris schreef toch :

"Ik wijs er alsnog op dat uit een beslissing van de Franstalige Kamer (...) blijkt dat de

“betrekkingen aangeboden in de Belgische basissen van de N.A.V.O. eveneens als passend
“dienen beschouwd en dat deze niet mogen geweigerd worden om redenen van
“persoonlijke overtuiging. Deze beslissing is gesteund op de overweging dat het Noord-
“Atlantisch verdrag bekrachtigd werd door de wet van 2.6.49 en dat onder die voorwaarden
“de Belgische onderdanen erdoor gebonden zijn (cf. zaak 80F. van 26.4.66).”

Een en ander kon niet verhinderen dat ik, na vele maanden geduld en strijd, volkomen
vrijspraak verkreeg. Altijd ervoer ik in mijn leven dat de kracht van wat waar en
rechtschapen is in ons bestel uiteindelijk niet op onvoorwaardelijke kwade trouw of
afwijzing hoeft te stoten. Op dergelijke houdingen stootte ik pas bij medestanders uit de
jaren zeventig.

In dit verband valt me te binnen hoe, in juli of augustus 1978, Jan Rutgeers eens tegen een
kennis van me zat uit te varen van :

- “HIJ IS TIEN JAAR TEN ACHTER EN KOMT ALTIJD AF MET IDEEËN DIE NIET
POLITIEK HAALBAAR ZIJN. DAAROM HEBBEN **WE** HEM MOETEN...”

Men kan het onbenul en de onbenulligheid in de aanmatigheden van deze broeder goed
evalueren als men eens nagaat waaruit dat achtergeblevene en “politiek onhaalbare” zoal
bestond :

- 1) Illegale dienstweigering met verzoek om een wet : in de tijd van Jan bestond die en het
kaderde reeds in wat in de mode lag bij veel afgestudeerde jongeren er een beroep op te
doen.
- 2) Actie voor een bij de wet geregelde vervangende burgerdienst : Jan deed burgerdienst, of
deed burgerdienst tot enkele maanden voordien.
- 3) Medeoprichting, als Comité voor Geweldloze Vredesactie, van de Burgerdienst voor de
Jeugd in mei 1964 : Jan deed vanaf 1976 zijn dienst op het secretariaat ervan.
- 4) Opnieuw invoeren in ons gewest van de IOT vanaf eind oktober 1965 : Het is die
vereniging waarvoor Jan zich vanaf de zomer van 1976 had moeten gaan inzetten.
- 5) Medestichting van het blad Protest in 1969 : Jan zou vanaf 1976 tot de redactie ervan gaan

behoren.

6) Symbolische weigering, op gewetensgronden, belastingen te betalen voor bewapeningsdoeleinden : Vijftien jaar later hield ook Jan er zich mee bezig in het kader van VRAK.

7) Werkweigering uit gewetensbezwaren : Twintig jaar later bleek Jan er zich eveneens om te bekommeren.

Met andere woorden : *wie ver ten achter bleef, achterhaalde hij steeds na vele jaren*. Hopelijk zal hij, na heel veel jaren dan weliswaar, ééns inzien hoe hij zich in vergaande mate onder de Moskovische kar liet spannen. Hopelijk komt hij tevens, met meer dan vijftig jaar vertraging dan, nog tot wereldfederalistische conclusies. En ten slotte zal hij misschien, alweer met vele decennia vertraging, gaan inzien dat we niet alleen in een NBC- maar ook in een NBCE-tijdperk leven (E staat hier voor e-wapens : voor een groot geheel van tegen personen gerichte stralingswapens, waarmee onnoemelijke misdaden tegen de menselijkheid worden begaan).

- In de zomer van 1969, toen de initiatiefnemers van Protest om mijn medewerking vroegen (zie de brief van begin augustus van Etienne Van Den Brande) stelde ik voor van dit blaadje een gezamenlijke uitgave van de Vlaamse onafhankelijke (1) vredesgroepjes te maken. Dat idee vond de instemming, eerst van Etienne Van Den Brande, dan van alle betrokkenen.

- Vanaf eind 1969 nam ik het redactieadres van Protest bij me. Een en ander betekende zeker geen sinecuur voor iemand die zich op het stuk van taal en compositie zelf bescheiden dient op te stellen. Artikels van Sam Biesemans en anderen moest ik soms helemaal opnieuw schrijven. Ze gewoon verbeteren kon echt niet. Dat vergde veel tijd, het betekende ook een heel kiese opgave.

- Eind januari 1971 gingen de groepjes die Protest uitgaven in op mijn voorstel om samen te smelten in de IOT. Ik behoorde tot diegenen die reeds sedert het najaar van 1962 op het standpunt stonden dat in Vlaanderen eigenlijk geen andere vredesbeweging nodig was dan de WRI, op voorwaarde dan wel dat de wereldfederalisten er een tendens in mochten vormen. (De samenwerking in dit gewest tussen geweldloze oorlogstegenstanders en

(1) De plaatselijke afdeling van de op Moskou gealigneerde World Peace Council, namelijk de Belgische Unie ter Verdediging van de Vrede, zou aan een dergelijk initiatief niet hebben kunnen deelnemen.

mondialisten was vanaf het begin van de jaren zestig goed verlopen, al bleef een scheidingslijn duidelijk -al te duidelijk- onderkenbaar.)

- Ik zorgde ervoor dat de IOT in juli 1971, door de WRI werd erkend naast de Internationale des Résistants à la Guerre (de zustervereniging in Franstalig België).

- In juli 1972 vertegenwoordigde ik als eerste, samen met André Van Langenhoven en Theo Smets, een stemgerechtigde Vlaamse IOT op het driejaarlijkse congres van Sheffield. (Sam Biesemans kwam ook naar Sheffield, maar hij vertok vóór het besloten WRI-congres begon, waarop evenzo de verkiezingen plaatsvonden.)

Ik wist toen nog niet dat de afdelingen het recht bezaten een afgevaardigde op de Internationale Raad van de WRI aan te duiden. Later heb ik begrepen dat dit waarschijnlijk kwam doordat Gilbert Hubert, bevangen in egotistische en onrechtschapen willekeur, documenten had achtergehouden die de WRI, ter attentie van de deelnemers, had opgestuurd naar het secretariaat van Oxfam te Antwerpen (waar zich eveneens een adres van de IOT bevond).

Hoe dan ook, zonder dat ik me vooraf kandidaat had gesteld, werd ik voorgedragen als IOT-afgevaardigde door alle op dat ogenblik aanwezige Belgische leden. Het document waarin dat geschiedde, draagt de handtekeningen van : Jean Van Lierde, Theo Smets, André Van Langenhoven, Abbé Paul Carrette, Jean-François Lecocq, Myriam Lecocq, Jean Verstraeten.

Het ging om personen die zich door de jaren heen als toegewijde oorlogstegenstanders hadden ontpouwd (vier onder hen hadden zich evenzo als wereldfederalist gemanifesteerd). Zij vertoonden geen overeenkomst met de vage coterie rond het secretariaat waar Gilbert Hubert zijn burgerdienst deed (waar toen Jan Veny, Ludo Janssens of Luc Gommé nog niet werkzaam waren). Toch uitte Hubert verraderlijk zijn ongenoegen over mijn benoeming, overeenkomstig de aanmatigende kwade trouw die hij na zijn indiensttreding allengs was gaan vertronen.

In april 1973 gaf ik mijn ontslag als IOT-afgevaardigde op de International Council van de WRI. Dat deed ik om dwingende gezondheidsredenen, maar ik voelde me toen ook diep

gedemoraliseerd door de... mensschennende en... wegpestende manoeuvres van Hubert.

- In de laatste maanden van 1972 werkte ik aan een oplossing voor het Belgisch Centrum voor Registratie van Wereldburgers. De medestander in Verviers die er zich mee bezighield, Georges Grudzielski, was eigenlijk een Pool en kon moeilijk instaan voor de Vlaamse regio.

We onderzochten alle mogelijkheden, wat er uiteindelijk toe leidde dat ik vanaf begin 1973 een plaatselijk registratiecentrum bij mij in Hove onderbracht. In 1980 benoemde een algemene vergadering van het International Registry of World Citizens mij tot officieel "co-directeur" van het Belgisch centrum en trad ik toe tot de internationale raad van het Registry (wat tot in 2007 duurde).

- In de hele periode die gaat van begin 1962 tot begin 1973 riep ik niet zelden vergaderingen bijeen waarop ik dan mede een coördinerende rol speelde. Vanaf januari 1973 ging mijn gezondheid dramatisch bergaf en kon ik die verantwoordelijkheid niet meer aan, zoals ik evenmin aan allerlei internationale bijeenkomsten kon deelnemen.

Toch kwamen er, op aandringen van Georges Grudzielski, vanaf juni 1980 allengs weer bijeenkomsten van geregistreerde wereldburgers. Die vonden eerst plaats te Eben-Emael, in een merkwaardige toren die Garcet daar optrok, later in de jeugdherberg te Nijlen. Ik stelde bij die gelegenheid voor opnieuw, op tweetalige grondslag, van wal te steken met een Vereniging van Oorlogstegenstanders en Wereldfederalisten, die in ons gewest tevens een democratische voortzetting van de IOT zou betekenen.

In dat verband verzette ik heel wat werk, maar het project gaf uiteindelijk geen blijk van levensvatbaarheid, te meer ook doordat eigenlijk niemand mijn rol, die ik om gezondheidsredenen uit handen verlangde te geven, wilde overnemen. Wel staken de Franstaligen toen van wal met een Groupe d'Action et d'Etude mondialiste, terwijl wij een losse raad rond de Vlaamse vleugel van het Belgisch Centrum voor Registratie in 't leven riepen. Die ongelukkige benaming veranderden we toen trouwens, mede met het oog op Nederland waar geen centrum meer bestond, in Register van Wereldburgers.

Ondanks alles, ondanks het feit ook dat we afgesneden raakten van ons IOT-terrein, registreerde het RW tussen 1973 en 1994 gestaag enkele honderden nieuwe wereldburgers (na 2000 kwamen er dan wel nauwelijks nog bij, op enkele uitzonderingen na). Dit kostte heel

wat moeite, aangezien de generaties van na 1968/1970 de beweging voor wereldburgerschap of wereldfederalisme niet actief overnamen. We bleven nochtans een stukje bescheiden “graswortelwerk” verrichten. Een en ander houdt in dat men bij de geregistreerde wereldburgers personen uit alle maatschappelijke geledingen aantreft, wat in groepen van na 1968/70 uiterst zelden voorkomt. En zo bestond het handjevol fulltimers die eind 1977 de IOT usurpeerden, vrijwel uit een in socio-generationele zin homogeen clubje.

Deelneming aan acties

Daarmee stond ik eigenlijk nog niet stil bij de acties waaraan ik deelnam. Ik vermeld er enkele hieronder :

- 1962 : In maart nam ik, op het secretariaat van de Federale Unie, te Brussel deel aan besprekingen met het oog op het inrichten van een anti-atoommars met Pasen dat jaar. Die ging evenwel niet door. Waarschijnlijk kwam dit doordat de *gealigneerde* vredesbeweging, die het vermogen bezat een hele links-pluralistische waaier van bewegingen mee te slepen, om een of andere reden dat jaar de dingen niet aan de gang wilde brengen. Heel precies weet ik het echter niet.

Tijdens het paasweekende namen we wel, als afvaardiging van het Comité voor Geweldloze Vredesactie en de Federale Unie, deel aan een vredesbetoging in Amsterdam.

In mei volgde een ontvangst van *hibakusha*, dat zijn overlevenden van de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki. Met hen trokken we -vooral Lea Provo- van stad tot stad.

In de herfst van dat jaar ontvingen we de bemanning van de Everyman III die naar Moskou voer uit protest tegen de -toen deels nog bovengrondse- kernproeven van de grote mogendheden. Bij die gelegenheid zetten wij allerlei activiteiten op touw in Oostende, waar het scheepje aanlegde, maar ook te Brussel en Antwerpen.

Daarbij werkten enkele andere verenigingen samen met het CGVA of CANVP, maar anders dan in 1961, bij het onthaal van de Vredesmars San Francisco/Moskou, verleende de *gealigneerde* vredesbeweging (de Belgische Unie ter Verdediging van de Vrede) toen niet haar medewerking. In 1961 immers had de regering van de Sovjet-Unie de mars in het land toegelaten, in 1962 had ze haar *njet* uitgesproken.

Ook in de herfst, kreeg ik veel te doen in verband met de verhuizing van het secretariaat naar Schoten. In die tijd stichtten wij tevens een vereniging zonder winstoogmerk. Dat geschiedde op mijn voorstel en moet men als een vergissing beschouwen. Ik wilde een rekening op naam van de vereniging en dacht dat dit alleen kon indien er een vzw kwam, terwijl dat niet zo is. In geen geval wilde ik mijn naam (ter wille van de rekening) op het briefhoofd gedrukt zien. Te meer was dat zo omdat ik nog altijd hoopte dat men mij als dienstweigeraar zou gaan vervolgen, waardoor ik dan een tijd had kunnen wegvallen.

1963 : In verscheidene steden organiseerden we "symposia" met als thema : "Biedt geweldloosheid een uitkomst in het atoomtijdperk?"

In maart namen we in zekere mate deel aan het inrichten van de anti-atoommars. Natuurlijk bleef onze inbreng klein, maar wij waren wel de enigen die, op mijn voorstel, met zijn drieën een groot spandoek meedroegen waarop te lezen stond "STATUUT VOOR DIENSTWEIGERAARS : NU! " (Of geschiedde dat in het voorjaar van 1964? Ik ben het even kwijt. -- Het was 1964 : nota van 2014. Maar ook in 1963 droegen we eigen spandoeken mee.)

In mei/juni vonden heel waardevolle activiteiten plaats rond de dienstweigering van Christian Vassart, maar ik verbleef toen niet in België.

In de zomer raakte ik, op uitnodiging van Michel De Meulemeester, betrokken bij besprekingen met het oog op het stichten van een *Auberge de la Paix* ("Vredestehuis", zoals een flauw Nederlands equivalent zou gaan luiden). Er was zelfs sprake van dat ik vrijgestelde zou worden, maar uiteindelijk ging een en ander niet door.

Later in 1963 richtten we nog enkele voordrachtavonden in, onder andere -in september- over dienstweigering uit gewetensbezwaren, naar aanleiding van een galavoorstelling van de film "Tu ne tueras point" van Claude Autant-Lara. Ook aan de galavoorstelling zelf, ingericht door de Socialistische Federatie van Cinéclubs, verleenden we enige medewerking.

- 1964 : In het voorjaar leverden we een bescheiden bijdrage bij het inrichten van de anti-atoommars. In mei ontvingen we opnieuw een, ditmaal grotere, groep *hibakusha* in ons land. Bij die gelegenheid werden heel wat activiteiten op touw gezet, waarbij Lea Provo als coördinatrice optrad.

Het hele jaar door bracht het statuut van de gewetensbezwaarden, zowel vóór als na het van kracht worden ervan, heel wat werk mee.

Zelf hield ik me ook nog bezig met het verspreiden van een verzoekschrift dat ik eind 1963 had gelanceerd en waarin om een wet voor belastingweigeraars uit gewetensbezwaar werd gevraagd.

- 1965 : We namen deel aan de anti-atoommars.

In de zomer gingen Lea Provo en Freddy Sörenson over tot een tiendaagse vastenactie. Er ontstond een meningsverschil omtrent de teksten waarin die actie werd aangekondigd. Dat vormde mee een aanleiding om het berichtenblad van het CGVA en het CANVP om te vormen tot Geweldloze Weerbaarheid, dat dan de gezamenlijke nieuwsbrief van verscheidene groepjes werd. Tot die laatste behoorde, op mijn voorstel, vanaf 26 oktober 1965, eveneens de IOT.

Ook in 1965 deed ik een poging om van wal te steken met een comité van belastingweigeraars uit gewetensbezwaren, dat aansloot bij een groep die in Nederland bestond. Het was tweetalig, aangezien ook het CGVA in beide talen optrad : Lea Provo verlangde dit, maar mijns inziens hoefde dat niet, aangezien in Franstalig België de Internationale des Résistants à la Guerre en de Mouvement International de la Réconciliation goed werk verrichtten.

- 1966 : In april richtten we mede een Vietnambetoging in. Op mijn voorstel (dat op de goedkeuring van Lea Provo kon bogen) liepen we mee als stilzwijgende, goed afstand houdende groep. Tot in 1975 zouden we verder blijven deelnemen aan Vietnambetogingen of -meetings.

In mei en juni nam ik deel aan een hele reeks acties naar aanleiding van de vestiging van de SHAPE in België.

In juli besprak ik op het zogenoemde Vredescomité van de Sovjet-Unie te Moskou een tekst die ik vooraf had opgesteld en ingestuurd, ondertekend door nogal wat representatieve personen. Ik deed daarin verscheidene voorstellen die verband hielden met : 1) de wenselijkheid van gelijkaardige en gelijktijdige anti-atoommarsen in Oost en West, 2) dienstweigering uit gewetensbezwaren, 3) de noodzaak van civiele, niet-gewelddadige

alternatieven voor legers en bewapening, 4) de dringende noodzaak van de totstandkoming van een doeltreffende wereldrechtsorde, die in zekere, in passende mate de vorm zou aannemen van een wereldfederatie. De laatste drie punten zagen zich natuurlijk vriendelijk afgewimpeld, het eerste punt daarentegen vond terstond instemming. Zo zag ik bevestigd dat de “vredesbeweging” in het Oostblok de anti-atoommarsen in het Westen eigenlijk als haar zaak beschouwde.

In december 1966 ontving ons voorts premier Van Den Boeynants, in verband met de oorlog in Vietnam. Ik trad bij die gelegenheid op als afgevaardigde van de IOT.

Omstreeks die tijd ook ging de redactie van Regenboog over tot het stichten van een *mondialistische* studiekring, die tot in 1968 bijeenkwam.

Het hele jaar door bleef er voorts veel te doen rond het statuut van de gewetensbezwaarden, met name sinds in augustus 1966 eindelijk de eerste dienstweigeraars aan hun burgerdienst begonnen in het *cantonnement* (zo noemde men dat) van de Civiele Bescherming te Liedekerke.

- 1967 : De IOT in Hove zorgde viermaal voor het verschijnen van Geweldloze Weerbaarheid. Wij zagen ons daartoe mede gedreven door op het getouw staande activiteiten : anti-atoommars, een studieweek te Aardenburg, ingericht door het Centrum voor Geweldloze Weerbaarheid in Hilversum, vormingsdagen van hetzelfde centrum, betogingen in verband met Vietnam, voordrachtavonden, internationale bijeenkomsten van de War Resisters' International.

Ook in de zes nummers van Regenboog die in 1967 verschenen schreef de IOT geregeld.

In datzelfde jaar hield de IRG-IOT vergaderingen te Brussel waarop, met gewetensbezwaarden in dienst, de toestand bij de Civiele Bescherming in Kemexhe en Liedekerke ter sprake kwam.

- 1968 : De IOT in Hove, op initiatief van de Franstalige vleugel, en met de financiële steun van Baron Antoine Allard, verspreidde tienduizenden kleefbriefjes. In verband daarmee kwam de politiecommissaris van de genoemde gemeente mij om de twee weken of zo eens verhoren, op verzoek van een of ander parket. (Ik vertaalde de teksten op de briefjes, maar

moet wel zeggen dat ik me met de inhoud van sommige ervan niet tevreden voelde. Onbehaaglijk voelde ik me vooral omdat rechts onderaan op de papiertjes het woord NAVO doorstreept stond, terwijl men niet repte over het Warschaupact.)

Ik nam dat jaar voorts deel aan ontelbare kleine en grote bijeenkomsten, o.a. van een *anarchiserende* groep rond Ferdinand Alpaerts, van een Vrije Volksvergadering (sic) te Antwerpen, van de zogenoemde “Commissie van de Vijftien”, die samengesteld was uit leden van het gewezen Democratisch Actiecomité Vlaanderen. Bij die gelegenheid trachtte ik te wijzen op de voorrang van de vredeskwestie. Ik deed ook altijd vlugschriften uit over het statuut van de gewetensbezwaarden, of presentatieteksten van de IOT en van het Belgisch Centrum voor Registratie van Wereldburgers. Of nog verkocht ik nummers van ons wereldfederalistisch blad Regenboog.

- 1969 : Begin januari raakte ik, als IOT (en als BDJ zo men wil) betrokken bij de -zeer belangrijke wijzigingen aan het statuut van de gewetensbezwaarden.

Voorts bleven de bijeenkomsten van 1968 voortduren, doch in mindere mate. Uit de groep met anarchistische inslag rond Ferdinand Alpaerts ontstond ook -zonder hem- een groepje dat zich Catacombe noemde : een handjevol levensbeschouwelijk-religieus bewogen mensen, maar ook de vredeskwestie kwam aan bod.

1970 : In 't kader van de Werkgroep Protest nam ik deel aan een actie naar aanleiding van een opendeurdag in een kazerne. Ik bleef opkomen ter gelegenheid van allerlei betogingen, meetings en voordrachtavonden. Ook de in Limburg stakende mijnwerkers zocht ik op en ik trachtte daarbij mijn opdracht als oorlogstegenstander, dienstweigeraar uit gewetensbezwaren en wereldfederalist na te komen.

- 1971 : In 't begin van het jaar ging ik nogal eens met Gilbert Hubert naar informatie- of debatavonden van Milac, de Communistische Partij, het Europees Studie- en informatiecentrum enz.

Met hem nam ik ook deel aan bijeenkomsten te Brussel, naar aanleiding van voorstellen afkomstig van Franstalige verenigingen.

Ook samen met hem ging ik in april of mei als IOT-afgevaardigde naar bijeenkomsten van

het Overlegcentrum voor de Vrede in wording. De bijeenkomsten van dit OCV I (waarvan het OCV II het bestaan zou verdoezelen) vonden plaats te Brussel om 18uur30 of zelfs om 18 uur. Dat hield in, dat wie tot halfzes of zes uur in Antwerpen om den brode moest werken (en niet over een eigen wagen beschikte) er slechts uitzonderlijk kon heengaan.

Bovendien voelde ik dat de mensen van de op Moskou *gealigneerde* vredesbeweging, die de initiators van het OCV waren, zich niet erg happig toonden op de aanwezigheid van personen die reeds wisten welk vlees in de kuip stak. In ieder geval kreeg ik ze frontaal tegen toen ik het idee van een Europees Veiligheidssysteem, d.i. Moskous en hun centrale idee van het moment, als bedrog aan de kaak stelde.

Hoe dan ook, na enkele maanden ging ik niet meer naar Brussel. Onderwijl zag ik met lede ogen aan hoe Gilbert zich gretig als *nuttige idioot* liet inpalmen, maar na een ware gedaante-verwisseling die hij vanaf april of mei 1971 begon te ondergaan, wilde hij zelden of nooit nog iets van mij aannemen. Hij scheeppe het af of maakte het belachelijk.

Ondertussen was het OCV wel ingegaan op mijn voorstel om een petitie te lanceren die zou uitgaan van verenigingen en waarin om verkorting van de burgerdienst zou worden gevraagd. Mijn ontwerp van tekst zag zich aanvaard en enkele maanden later hadden vele tientallen verenigingen het verzoekschrift ondertekend.

In de zomer nam ik weer deel aan een actie naar aanleiding van een opendeurdag in een kazerne.

In de herfst werd een avond georganiseerd waarop Leo Michielsens mijn "Korte formulering van een maatschappijvisie" kwam bespreken.

In november raakte ik tevens betrokken bij een actie rond de oorlog tussen Pakistan en Bangla Desh. Ik maakte bijvoorbeeld een vrije vertaling van het vlugschrift in 't Frans dat daarbij werd verspreid.

Omstreeks Nieuwjaar nam ik deel aan de oprichting van een gezamenlijke studiering van de Belgische Unie ter Verdediging van de Vrede en de IOT. Na een keer of vijf kwam die evenwel niet meer bijeen.

- 1972 : Dat jaar vormde voor mij een herhaling van het voorgaande, maar na het WRI-congres in Sheffield, vanaf augustus, ging mijn gezondheid bergaf. Dat deed ze vooral vanaf januari 1973. Van toen af speelde ik buitenshuis nog slechts zelden een verantwoordelijke rol bij het organiseren van activiteiten.

In mei 1973 trachtte ik, op aandringen van een antistralingscomité, om een zekere coördinerende rol te spelen bij het onthaal in België van een protestmars tegen Franse kernproeven op Mururoa, maar ik voelde dat ik dat nauwelijks nog aan kon. Op passieve wijze bleef ik ook na 1973 nog wel geregeld hier en daar opduiken. In 1974 was ik onder andere aanwezig op de internationale, antimilitaristische dagen in Brussel. Met Nieuwjaar 1975 wilde ik, ondanks moordende krampen, tijdelijk gaan deelnemen aan een vastenactie te Destelbergen bij Gent, maar toen ik daar aankwam waren de vastende medestanders reeds vertrokken. In dat jaar nam ik bijvoorbeeld ook deel aan een betoging en een meeting in Utrecht, of nog, stilletjes geworden van de pijn (en ook door de vervreemding die onder hubertiaans bewind was ontstaan) aan enkele bijeenkomsten van gewetensbezwaarden.

Zo ging dat de hele jaren zeventig door. Bovendien, toen in 1978 de breuk met de Van Elewyckstraat kwam, was ik toch nog, ondanks alles, op verre na de enige die vrijwel alle vergaderingen van de actieve leden van onze groepen had bijgewoond. (Lasure nam daaraan niet deel vóór eind 1976, Albert Eyckerman had zich na 1968/70 enkele jaren teruggetrokken, of meestijds teruggetrokken.) En nog datzelfde jaar nam ik tijdelijk deel aan een betoging van gewetensbezwaarden in Brussel en raakte ik eveneens betrokken bij een actie aan het Ford van Edegem, waar de Civiele Bescherming huisde. In de zomer nam ik tevens deel aan studiedagen -lees subsidiedagen- te Steenhuffel van de zogenaamde IOT : Ik kwam daar met wereldfederalistisch materiaal een stand maken.

Evenzo in het jaar 1978 ontstond uit het OCV het VAKA. Ik bemerkte hoe een Van Thienen, een Rutgeers of een Biesemans zich weerstandsloos door Moskovische krachten op sleeptouw lieten nemen. Na het protest tegen de neutronenbom kwam de antirakettenbeweging op gang. De propagandadiensten van de bewapeningskampioenen aan de overkant trokken als nooit tevoren alle registers open om die op gang te krijgen. Zij speelden er duidelijk een initiatiefnemende en manipulerende rol in. Daartegenover voelde ik een groot en machteloos onbehagen. Toch bleef ik trouw aan mijn plicht van onafhankelijk oorlogstegenstander om die wantoestand aan de kaak te stellen. Maar niemand wilde weten wat niet behoorde tot de voorstellingen van zijn gepolariseerde groep. Zo kreeg ik dan te horen dat ik op

hetzelfde standpunt stond als de fanatieke voorstanders van de plaatsing van nieuwe raketten. Ik kan daar hier evenwel niet nader op ingaan.

In 1981 en 1987 organiseerde ik, als Register van Wereldburgers, mede voordrachtavonden met als thema : "WERELDFEDERALISME, EEN WEG NAAR VREDE?" De keer in 1981 voeg ik ook om de medewerking van de Van Elewyckstraat. Dat kwam omdat ik tot dan toe eigenlijk dacht dat Jan Rutgeers zich niet echt medeplichtig had getoond met de manipulators die sinds eind 1977 of begin 1978 door onduldbare machinaties beslag hadden gelegd op onze verenigingen. Nog eind 1980 had hij geschreven :

"Beste Jean,

"Omdat ik niet weet wat automatisch naar jou wordt gestuurd, hierbij een pakket recente uitgaven. Niet om hoogmoedig te kunnen zeggen dat we veel doen; toch om je te tonen dat er werk gepresteerd wordt.

"Ik ben altijd graag bereid tot een gesprekje indien je enige medewerking wil verlenen "binnen IOT/BDJ."

Ik dacht aan wat te doen stond, niet aan de veten, en vroeg dus om medewerking bij het op touw zetten van de avond over wereldfederalisme. Jan ging daar op in, via André Van Langenhoven, en de IOT stond vermeld bij de inrichtende verenigingen. Maar toen verbrak Rutgeers botweg zijn woord. De voordrachtavond stond niet aangekondigd in het blad Protest en de zogenaamde IOT verstuurde evenmin uitnodigingen, ondanks Jans latere leugen dat de Antwerpse leden op tijd een speciaal bericht zouden hebben gekregen. Liegen *pour les besoins de leur cause* bleek tot de mentaliteit van de usurpatoren van de IOT te behoren.

En zo te zien werkte dat ook door op medestanders die in de jaren tachtig betrokken raakten bij het secretariaat in de Van Elewyckstraat. In zijn boek *Wegbereiders* schreef Etienne Van Neyghen toch dat de IOT pas in 1971 het levenslicht zag, dat ze pas bestond sinds dat jaar.... Dit schreef hij nadat hijzelf mij een folder uit eind 1965/begin 1966 van de IOT had doen toekomen en nadat ikzelf hem verscheidene publicaties van de IOT van vóór 1971 had toegezonden. Hij loog dus opzettelijk.

In hetzelfde boek staat ook te lezen dat Albert Eyckerman had beweerd :

" (...) Nadien is Jean Verstraeten met een Vlaamse afdeling van de WRI begonnen. Hij heeft

die Internationale van Oorlogstegenstanders genoemd. Daar is pas echt beweging in gekomen toen de mensen van de Burgerdienst voor de Jeugd zich daar achter gezet hebben.”

Dat is natuurlijk wat de BDJ-fulltimers, die Biesemans-Van Thienen-Rutgeers in de betreffende periode (1976/1977) waren, dolgraag hoorden. Wat er in werkelijkheid van is, blijkt uit de feiten die ik op bladz. 27 meld.

Publicaties

Van de artikels (soms alleen aankondigingen van activiteiten, die ik sedert 1962 als oorlogstegenstander/wereldfederalist publiceerde vindt men een lijst in “NOTE SUR MON ROLE DANS NOS MOUVEMENTS POUR LA PAIX”, onder de rubriek “War Resistance” op www.jeanverstraeten.be. Eigenlijk gaat het om drie opeenvolgende verslagen. De opsomming van wat van mijn hand verscheen komt voor in de laatste twee, namelijk in “DECEMBRE 1977 : EXAMINONS UN PEU...” en in “PUBLICATIONS DU RW”.

Een en ander moest ook hier bescheiden blijven. (Dit behoor ik zeker zo te zien, al ken ik niemand in ons gewest die in de periode 1961/1977 op dit gebied meer werk presteerde.) Toch kan men thans, anno 2014, gedrukt of gelijkaardig, zo’n driehonderd pagina’s van mijn hand lezen. Eind 1977, waren dat er reeds ongeveer half zoveel. Toen legden een handjevol betaalde fulltimers (met de steun van een Patrik Lasure) op ongeldige wijze beslag op de IOT, en bij die gelegenheid ontstalen ze ons ook ons blad.

Hadden ze dan zelf veel in onze bladen geschreven? In dit verband verwijs ik naar de genoemde opsomming in “Décembre 1977 : examinons un peu”. Ik kwam daarin tot de volgende vaststelling :

“Que ressort-il d’une pareille liste si on la compare à ce que l’on trouve de la main desdites personnes jusqu’à la même époque? Lasure et Poelman n’avaient jamais écrit quoi que ce soit dans ces bulletins ou périodiques. Quant à Biesemans, il avait été un des initiateurs de Protest, mais par la suite il s’était borné à écrire surtout dans BDJ-Info (ce qu’il faut prendre en considération, c’est vrai). Pour ce qui est de Jan Rutgeers, je ne trouve aucun article à lui mais il se peut que quelques pages, dans les trois numéros de Protest étant parus de mai 1976 à décembre 1977, soient de sa main. La même chose est possible quant à Eric Van Thienen (seulement à partir de janvier 1978 a-t-il commencé à s’occuper de l’édition de Protest).”

Ik voegde er nog aan toe :

“Une énumération comme la susdite contient une part de la simple et vérifiable vérité, soit de ce dont ne veulent rien savoir les quelques personnes qui, à l’époque, se sont faites les dépréciateurs et les éliminateurs d’autrui.”

Jean Verstraeten

(Met veel dank aan de persoon die deze tekst wilde nalezen.)

P.S. Ik meldde elders hoe ik me sedert juli 1983 geconfronteerd zag met de beklemmende kwestie van een geheel van op afstand bewustzijnsmanipulerende en gezondheidsverwoestende, resp. ontzettend folterende stralingswapens, waarmee onnoemlijke misdaden tegen de menselijkheid worden begaan. Ofschoon ik vrijwel alleen nog thuis kon werken, bleef ik, juist ook als oorlogstegenstander en wereldfederalist, sindsdien behoren tot degenen die zich verzetten tegen deze huiveringwekkende aanslagen op de fundamentele rechten, welke het bestaan zelf van elke rechtstaat ondermijnen. Zo’n dertigduizend pagina’s over dit onderwerp tonen aan wat ik deed : op de computer staan er veel meer

Zie ook de bijgaande lijst van enkele webstekken die men kan openen en van namen die men kan intikken.

INTERNATIONALE VAN OORLOGSTEGENSTANDERS

Vlaamse afdeling van de War Resisters’ International

**2540 Hove,
Vredestraat 65**

*** * ***

BURGERDIENST VOOR DE JEUGD

B . D . J .

Deurnestraat 56, Mortsel-Antwerpen

Tel. 03/49.33.87

INTERNATIONALE VAN OORLOGSTEGENSTANDERS

(WAR RESISTERS' INTERNATIONAL)

p / a J e a n V e r s t r a e t e n

VREDESTRAAT 65 — HOVE (Antwerpen) — Tel. 03/55.28.76

KOMITEE VOOR GEWELDLOZE VREDESAKTIE

Vereniging zonder winstbejag

Sekretariaat : Bredabaan 1149, Schoten – Antwerpen

P.C.R. 1388.80 — Tel. 03/ 45.78.44

COMITE D'ACTION NON-VIOLENTE POUR LA PAIX

secrétariat: 65, rue Hublinbu, Marcinelle (Charleroi) (1)

C.C.P 1853.25 - Tél. 07 36.10.92

COMMITTEE FOR NON-VIOLENT PEACE ACTION

Komitee voor Geweldloze

Vredesaktie, v.z.w.

Comité d'Action Non-Violente

pour la Paix, A.S.B.L.

FEDERALE UNIE

V. Z. W. D.
BELGISCHE AFDELING VAN DE
WERELDBEWEGING voor FEDERALE WERELDREGERING
EREVOORZITTER : LORD BOYD ORR, NOBELPRIJS VOOR DE VREDE)

SECRETARIAAT :
WOLSTRAAT 14 BRUSSEL - 1
PR.384.61

REGENBOOG

De wereld en wij

orgaan van de

Federale Unie v.z.w. Belgische afdeling van de beweging voor wereldfederalisme en wereldburgerschap

Wolstraat 46, Brussel

PROTEST

VOOR EEN RADIKAAL PACIFISME

* * *

Au Comité d'objecteurs à l'impôt militaire

65, Vredestraat

HOVE (Anv.)

Aan het Komitee van bezwaarden tegen betaling van belasting
voor defensieuitgaven

Vredestraat 65

HOVE (Antw.)

REGISTER VAN WERELDBURGERS (R.W.)

plaatselijk centrum van het Registry of World Citizens

Postrek. 000-1149901-63
van het R.W. te Hove